

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA BOHEMISTIKY

KRITICKÁ ANALÝZA DISKURZU VYBRANÝCH
ŘETĚZOVÝCH E-MAILŮ

Critical discourse analysis of selected chain emails

Magisterská diplomová práce

Bc. Hana Kačmárová

Česká filologie

Vedoucí práce: Mgr. Jindřiška Svobodová, Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní všechny použité zdroje a literaturu.

V Olomouci dne

.....

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Jindřišce Svobodové, Ph.D., za odborné vedení, trpělivost, milý přístup a cenné rady, které mi poskytovala v průběhu psaní. Velké díky patří také doc. Mgr. Danu Faltýnkovi, Ph.D., za poskytnuté konzultace k praktické části, jež mi velmi pomohly při zpracování materiálu. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat občanskému hnutí Čeští elfové za laskavé zpřístupnění jejich databáze řetězových e-mailů. Bez nich a jejich úsilí by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah

Úvod	7
1 Kritická analýza diskurzu.....	8
1.1 Diskurz	8
1.2 Přístupy k analýze diskurzu	10
1.3 Kritická analýza diskurzu.....	12
1.3.1 Dialekticko-relační přístup Normana Fairclougha	14
1.3.2 Sociokognitivní pojetí Teuna A. van Dijka.....	15
1.3.3 Diskurzivně-historický přístup Ruth Wodakové a Martina Reisingla	16
1.3.4 Korpusově-lingvistický přístup Gerlinde Mautnerové	20
2 Fenomén řetězových e-mailů.....	21
2.1 Hoaxy a dezinformace.....	21
2.2 Řetězové e-maily jako prostředek pro šíření dezinformací.....	23
2.2.1 Příčiny rychlého šíření.....	24
2.3 Čeští elfové.....	26
3 Dezinformace a manipulace v mediálním diskurzu.....	28
3.1 Manipulace a propaganda	29
3.1.1 Argumentační klamy	30
3.1.2 Kreovaný svět v propagandistických projevech	32

4	Kauza Vrbětice.....	34
4.1	Důsledky.....	34
5	Metodika výzkumu.....	36
5.1	Korpus řetězových e-mailů.....	36
5.1.1	Vytvoření korpusu.....	38
6	Kvantitativní analýza	39
6.1	Klíčová slova	39
6.2	Kolokace	41
6.3	Kolokace s aktéry	43
6.4	Porovnání frekvence pronomín.....	46
7	Kvalitativní analýza.....	49
7.1	Analýza prvního vybraného e-mailu.....	49
7.1.1	Makrostruktura	50
7.1.2	Lexikum	52
7.1.3	Gramatické prostředky.....	57
7.2	Analýza druhého vybraného e-mailu.....	58
7.2.1	Makrostruktura	58
7.2.2	První část – kauza Vrbětice	60
7.2.3	Druhá část – volby.....	62
7.3	Analýza třetího vybraného e-mailu	65

7.3.1	Makrostruktura	66
7.3.2	Lexikum	67
7.3.3	Gramatické prostředky	71
8	Diskuze	73
9	Závěr	79
	Anotace	81
	Resumé	82
	Zdroje	83
	Seznam tabulek	89
	Seznam obrázků	90
	Přílohy	91
	Příloha A	91
	Příloha B	95
	Příloha C	100

Úvod

Práce zkoumá fenomén řetězových e-mailů, které dnes mají desetitisícové až statisícové dosahy, a tak zasahují a ovlivňují nemalou část populace. E-maily budeme zkoumat pomocí kritické analýzy diskurzu, díky své interdisciplinaritě nám tato metoda poskytne více nástrojů a postupů, jimiž budeme moci e-maily analyzovat.

První část práce je teoretická. Představí hlavní přístupy kritické analýzy diskurzu a samotný pojem diskurz. Dále se v této části budeme zabývat řetězovými e-maily, zaměříme se na jejich obsah a také důvody rychlého šíření. Budeme vycházet z nejnovějších průzkumů a dat. Součástí bude i kapitola o dezinformacích a manipulaci, jelikož i tyto jevy se mohou v řetězových e-mailech často vyskytovat. Práce se zaměří na e-maily sledující kauzu Vrbětice z roku 2021, proto jsme do teoretické části zahrnuli i kapitolu věnující se této kauze a jejím důsledkům.

Druhá, praktická část je rozdělena na kvantitativní a kvalitativní analýzu. Dvojitý typ analýzy jsme se rozhodli provést proto, abychom předešli případné subjektivitě kvalitativní analýzy. Kvantitativně získaná data vhodně doplní výsledky kvalitativní analýzy. Při kvalitativní analýze se zaměříme na použité lexikum a zejména budeme zjišťovat, zda se v e-mailech objevuje subjektivní hodnocení aktérů a událostí. Kvantitativní analýzu budeme realizovat v on-line prostředí Sketch Engine a použijeme při ní vlastní korpus e-mailů.

V práci využijeme korpus ručně vytvořený z databáze řetězových e-mailů, kterou zajišťuje hnutí Čeští elfové. S jejich svolením byl získán přístup do neveřejné databáze Thenidiel, ve které se nachází plná znění zachycených e-mailů. Hnutí též provozuje veřejnou databázi Eldariel, v níž jsou e-maily ve zkrácené podobě. Podrobný postup vytvoření korpusu popíšeme v kapitole 5, Metodika výzkumu.

Hlavním výzkumným cílem práce je zjistit, jak byla v řetězových e-mailech reflektována kauza Vrbětice.

1 Kritická analýza diskurzu

Kritická analýza diskurzu se v mnoha ohledech odlišuje od klasické stylistické a textové analýzy, i když s ní v různých pojetích pracuje. Hlavním rozdílem je zahrnutí aktuálního okolního kontextu daného textu či promluvy (Schneiderová, 2015, s. 12). „Analýze diskurzu však nelze upřít to, že soustředěním se na vztah textu a společenského kontextu zjevně obrací pozornost k velmi důležitým otázkám fungování jazyka ve společnosti, k tomu, jakých prostředků a komunikačních postupů je využito,“ uvádí Soňa Schneiderová ve své monografii zabývající se přístupy k analýze diskurzu (tamtéž).

Při analýze sledujeme, jaký vliv má na příjemce výběr jazykových prostředků a jejich uspořádání a jakou tyto prostředky plní funkci. Funkčnost posuzujeme na základě kontextu a „z hlediska realizace jednotlivých prostředků v konkrétním textu v jeho aktuálním užití“ (tamtéž, s. 12–13). Než přejdeme k podrobnějšímu popisu analýzy diskurzu a jejím metodám, je potřeba si vymezit v mnoha ohledech problematický pojem diskurz.

1.1 Diskurz

Termín diskurz v současnosti postrádá jednotnou definici, nejčastěji je používána definice Foucaultova. Foucault diskurz popsal jako soubor „praktik, které systematicky vytvářejí objekty, o nichž mluví“ (Foucault, 2002, s. 78–79). Taková definice je ovšem velmi obecná a nabízí prostor k různým interpretacím.

V současné lingvistické teorii se objevují dva hlavní významy tohoto pojmu. Strukturální lingvistika jej chápe jako nadvětnou jednotku textu („deskriptivní diskurz“), funkční lingvistika zase jako užití jazyka v písmu a řeči („interpretační diskurz“) (Zábrodská, 2009, s. 80–81). Druhý význam, který je pro naši práci podstatnější, Kateřina Zábrodská nazývá „kritickým“ a popisuje ho jako „odlišné způsoby zvýznamňování sociální reality“ (tamtéž).

V rámci de Saussurovy dichotomie bývá diskurz obvykle řazen do oblasti *parole*. Jana Hoffmannová uvádí, že diskurz se „vztahuje k užívání jazyka v interakci“ (Hoffmannová, 1997, s. 8). Podobně na diskurz nahlížel Norman Fairclough, který diskurz chápal jako „sociální jednání zkoumané v širším kontextu“ (Schneiderová, 2015, s. 13).

Diskurz se často mísí s pojmem text: někteří badatelé oba termíny používají synonymně, jindy je text vnímán jako součást diskurzu a v některých pracích diskurz označuje pouze projevy mluvené, zatímco text ty psané. Hoffmannová pracuje s definicí diskurzu v širším slova smyslu, v jejím pojetí pak diskurz „zahrnuje nejen sdělení (text), ale i mluvčího (autora), adresáta sdělení, a bezprostřední (nebo i rozsáhlejší) situační kontext“ (Hoffmannová, 1997, s. 8). Ještě širěji přemýšlel o diskurzu Michel Foucault, který jej popisoval jako text mající pravidla „vědění a jednání, jež následně vnímáme jako společná pro určitou společenskou oblast“ (Schneiderová, 2015, s. 13).

Foucaultův diskurz není jen souborem mluvených či psaných promluv, ale složitou vnitřně regulovanou strukturou. Pravidla, která jsou vlastní vždy jednomu diskurzu, nepochází „zvnějšku“, např. ze sociokulturních podmínek, nýbrž se „jedná o charakteristiku diskurzu samotného, diskurzu, který je vytvářen svými vnitřními mechanismy“ (Schneiderová, 2015, s. 24). Při analýze diskurzu tato pravidla fungování cíleně odhalujeme a hledáme, podle jakých zákonitostí jednotlivé promluvy v diskurzu vznikají. Foucault označoval tuto formu analýzy jako „archeologii“, diskurzem jsme ale zároveň determinováni, protože diskurz určuje naše vnímání reality. Tento aspekt byl později kritizován (Schneiderová, 2015, s. 24–25).

Norman Fairclough hovoří o tzv. řádu diskurzu, který představuje souhrn sociálních norem, praktik a struktur, které určují, jakými pravidly se bude vznik konkrétní výpovědi řídit. Pro Fairclougha je kromě produkce a samotného textu důležitá i recepce, jež se podílí na utváření významu komunikátu (Schneiderová, 2015, s. 26–27).

Diskurz se tedy vztahuje k určité skupině lidí, kteří jsou navzájem spojení jedním tématem nebo množinou témat, a to v rámci dané sociální nebo komunikační situace (Svobodová, 2016, s. 7). Podle Jindřišky Svobodové pak můžeme diskurz definovat jako „soubor navzájem intertextově propojených sdělení (mluvených i psaných), která náležejí ke specifickému sémiotickému typu a mají společné hypertéma (...)“ (Svobodová, 2016, s. 16). Diskurz můžeme chápat jako tzv. komunikační událost, jež se v důsledku opakování ustaluje a vytváří vlastní pravidla (např. vyučovací hodina). Jedinec, jenž chce vstoupit do takového diskurzu, musí daná pravidla dodržovat, tzn. volit vhodné výrazové prostředky (Svobodová, 2016, s. 8–9).

Jiří Kraus v publikaci *Jazyk, média a politika* (2003, s. 17–18) uvádí, že všechna pojetí diskurzu mají některá společná kritéria:

1. Schopnost přenášet informace, jejichž význam se utváří během samotné komunikační události.
2. Koherence jednotlivých složek – slov i výpovědí – se objevuje ve všech jazykových rovinách.
3. Zasazení diskurzu do konkrétní situace a kontextu a definování vztahu vůči nějakým způsobem vymezenému auditoriu (sociálně, názorově).
4. Intertextovost, z níž vyplývá vztah k dalším textům / komunikačním událostem.
5. Od 60. let 20. stol. se počítá také s institucionálností, která se projevuje přítomností konstantních textových rysů očekávaných aktéry v rámci dané instituce.

1.2 Přístupy k analýze diskurzu

Zábrodská ve své publikaci přemýšlí o analýze diskurzu jako „o přesunu zájmu sociálních a humanitních věd od studia reality jako takové k analýze způsobů, jimiž je realita konstituována v jazyce a jiných znakových systémech,“ (Zábrodská, 2009, s. 67). Jak ale dodává, analýzou diskurzu se označuje mnoho odlišných směrů a tradic. Rozlišuje jich celkem šest: etnometodologii a konverzační analýzu; interakční sociolingvistiku a etnografii komunikace;

diskurzivní psychologii; kritickou diskurzivní analýzu a kritickou lingvistiku; bachtinovský výzkum; foucaultovský výzkum. Tyto přístupy se od sebe liší předmětem zájmu i metodologií, všechny ovšem spojuje cíl nacházet pravidelnosti v procesech, které utvářejí význam sociální reality (tamtéž).

Zábrodská popisuje dva základní směry analýzy. Prvním je etnometodologický (interakcionistický), pod nějž patří konverzační analýza nebo diskurzivní psychologie. Druhým je směr kritický (socio-politický), k němuž řadíme kritickou analýzu diskurzu (CDA, KAD). První směr studuje jazyk v jeho praktickém užití, zatímco kritické směry se dívají na diskurz šířeji a zkoumají i jeho kontexty (Zábrodská, 2009, s. 68). Kritickému uvažování se budeme věnovat podrobněji níže.

Oba směry se též odlišně dívají na účastníka diskurzu (sociálního aktéra). Konverzační analýza sleduje intence mluvčího, se kterými přichází do konverzace, a také to, jak interakce na mluvčího působí. Každý účastník je tedy chápán jako aktivní prvek interakce. V kritických přístupech je naopak vnímán jako prvek pasivní, vtažený do interakce mechanismy moci. Proto představitelé kritického přístupu „chtějí zkoumat, jak jsou udržovány nerovné mocenské vztahy mezi jedinci nebo skupinami, a přispívat k řešení aktuálních společenských problémů“ (Zábrodská, 2009, s. 69).

Naopak mezi společné znaky můžeme zařadit kritický přístup k interpretaci významu, analýzu autentických výpovědí a reflexi vlivu společenské praxe na komunikáty (Schneiderová, 2015, s. 18–19). Jak Zábrodská upozorňuje, uvedené dva směry se mnohdy navzájem prolínají, především při analýze dialogu, a nejde tak o dva přísně oddělené proudy (Zábrodská, 2009, s. 69).

Podle Schneiderové můžeme k analýze diskurzu přistupovat dvojitým způsobem: v užším slova smyslu ji chápeme jako vyhraněnou metodu, nebo ji pojímáme volněji jako metodu uplatnitelnou v celé řadě oborů. Taková poměrně vágní definice reflektuje početný soubor přístupů a způsobů, jakými je analýza diskurzu uchopována (Schneiderová, 2015, s. 17). Zkoumáním analýzy diskurzu v užším smyslu se podle Hoffmannové rozumí práce

birminghamské školy, která vychází ze systémové lingvistiky a funkční gramatiky Michaela A. K. Hallidaye. Tato kategoriální gramatika je založena na hierarchizaci jazykových jednotek a dále sleduje, jakými opcemi (tj. možnostmi výběru) mluvčí disponuje. Hlavní centrum této teoretické školy se nachází v již zmíněném anglickém Birminghamu a mezi zakladatele se řadí Malcolm Coulthard a John Sinclair (Hoffmannová, 1997, s. 10), oba svého času působící právě na Birminghamské univerzitě. Zaměřovali se na interakce formalizované, při nichž se mluvčí řídí určitými pravidly či konvencemi, a tak jsou nejsnadněji členitelné. Příkladem takové interakce je návštěva u lékaře či školní hodina.

1.3 Kritická analýza diskurzu

Počátky vzniku KAD jako samostatného směru analýzy najdeme ve Velké Británii v 70. letech 20. století. Zásadní podíl na jejím ustanovení měl funkční lingvista Michael A. K. Halliday, který „chápe diskurz jako socio-sémiotický proces a zaměřuje se na (...) analýzu jazykových struktur v sociálním kontextu“ (Hoffmannová, 1997, s. 56). Představitelé, mezi něž můžeme řadit Rogera Fowlera a Normana Fairclougha, vychází kromě funkční lingvistiky i z myšlenek frankfurtské školy¹ a Michela Foucaulta. Podle něj je potřeba zkoumat nejen samotný diskurz ve vztahu k jeho sociálnímu kontextu, ale rovněž i vztahy mezi dalšími diskurzy v rámci jednoho společenství (či instituce). Autoři tohoto směru tedy usilují o zapojení sociologických popisů k lingvistické analýze (Hoffmannová, 1997, s. 56).

Od analýzy diskurzu se liší tím, že se snaží o odhalení diskriminujících postojů ve společnosti, tedy po deskripci a interpretaci textu následuje ještě „kritika“ (Schneiderová, 2015, s. 38). K odhalení složitých vztahů mezi jazykem a mocí je důležité kromě mluvených a psaných textů sledovat i jejich kontexty, s nimiž jsou v dialektickém vztahu. Kritická analýza se proto skládá z detailní analýzy

¹ Frankfurtská škola rozvíjela teorii, která pohlíží na jazyk jako nástroj ideologie (Zábrodská, 2009, s. 74).

konkrétního textu („mikroanalýzy“) a celkové analýzy sociálního a kulturního kontextu („makroanalýzy“) (Zábrodská, 2009, s. 75).

Podle Hoffmannové je cílem autorů vypracovat metodologii, která by vybavila čtenáře „kritickým povědomím o jazyce a umožnila jim odhalení zakódované ideologie“ (Hoffmannová, 1997, s. 56). V této koncepci není ideologie vnímána a priori negativně, ale označuje soubor názorů, postojů a hodnocení (tamtéž). Mezi typicky zkoumané jazykové prostředky patří metaforičnost a s ní související víceznačnost vyjádření, modalita nebo aktuální členění (tamtéž, s. 57). Předmětem výzkumu se nejčastěji stává politický diskurz, diskurz spojený s určitou institucí, reklamní diskurz, publicistika a obecně texty, jež jsou určeny veřejnosti a mají mocenský charakter (tamtéž, s. 58).

V současnosti k nejznámějším badatelům KAD patří Norman Fairclough, Teun A. van Dijk, Gunther Kress a Ruth Wodaková. Dále můžeme zmínit např. Theo von Leeuwena, který se zabývá diskurzem lídrů, nebo Gerlinde Mautnerovou, jež využívá ve svých analýzách korpusově-analytický přístup (Svobodová et al., 2018, s. 9). Každý ze zmíněných představitelů přistupuje k analýze diskurzu jiným způsobem a také každý z nich definuje jinak samotný diskurz. „Některé školy zkoumají diskurz jako užití psaného a mluveného jazyka a jako formu sociální praxe, zatímco jiné pojmají diskurzivní analýzu jako identifikaci pravidel umožňujících vytvářet konkrétní texty, a navazují tak na Foucaultovu konceptualizaci diskurzu,“ píše Zábrodská (2009, s. 74).

Autorky publikace *Kritické čtení mediálních textů* (Svobodová et al. 2018, s. 55) nachází několik rysů společných pro všechny zmíněné přístupy ke kritické analýze:

1. Analýza vždy zkoumá autentické texty.
2. Součástí je socio-historicko-politický kontext doby vzniku daného textu, na zřetel je brána také jeho produkce, distribuce a recepce.
3. Analýza bere v potaz funkci textu v určité instituci.
4. Kromě jazykové stránky se zkoumají související žánry a diskurzy.

5. Rozebírají se vztahy mezi účastníky komunikace, jejich role v rámci společenské hierarchie (či skupiny) a vliv na další participanty diskurzu.
6. Analýza probíhá ve dvou úrovních – globální a lokální.

1.3.1 Dialekticko-relační přístup Normana Fairclougha

Norman Fairclough patří bezpochyby k hlavním představitelům kritické analýzy diskurzu. V mnohém navazuje na zmíněného Foucaulta, od něhož přebírá myšlenku konstitutivní povahy diskurzu (Schneiderová, 2015, s. 27–28).

Faircloughův přístup je charakteristický interdisciplinarností, jež se projevuje zahrnutím sociologických, historických i politických aspektů do analýzy. Vychází z předpokladu, že ve společnosti existuje nerovnost mezi lidmi, a tak dochází k sociální nespravedlnosti. Tu chce analýza nejen odhalit a vysvětlit příčiny jejího vzniku, ale také hledá možnosti, jak ji potlačit. Dle Fairclougha se význam výrazových prostředků „utváří v rámci sociálních procesů, jež jsou vzájemně dialekticky propojeny“ (Svobodová et al., 2018, s. 10), a tudíž se může měnit v závislosti na diskurzu. Cílem je pak ukázat, jak se v určitém diskurzu výrazové prostředky užívají k prosazování moci a útlaku menšin (tamtéž).

Navrhuje, aby se kritická analýza skládala ze tří částí: deskripce, interpretace a explikace. Ve fázi deskripce sledujeme formální znaky textu, jako je lexikum, gramatické prostředky a uspořádání textu (makrostruktura). Abychom mohli správně posoudit jejich použití, musíme přitom vzít do úvahy také ty možnosti, které autor nepoužil. Například uvažujeme o tom, co bychom v daném typu diskurzu očekávali a zda je naše očekávání naplněno (Fairclough, 1989, s. 109–139).

Druhá fáze analýzy se opírá o předchozí zkušenosti badatele a jeho očekávání. Analyzujeme kontext, a to jak situační, tak intertextuální. Ptáme se, k jakému typu diskurzu text náleží. Do této části patří i rozbor větné koheze, sémantiky

a pragmatiky, v rámci níž můžeme zkoumat mluvní akty (speech acts) – tj. s jakým záměrem byla výpověď použita (Fairclough, 1989, s. 140–162).

V závěrečné fázi hledáme odpovědi na tři otázky. Zaprvé, jaké jsou společenské determinanty diskurzu a kterými mocenskými vztahy je ovlivněn (na úrovni situace, instituce i společnosti). Zadruhé, z jaké ideologie diskurz vychází, resp. mentální modely s ním spojené. A zatřetí, jaký má diskurz další vliv na společnost a sociální nerovnosti, zda je prohlubuje, potvrzuje, nebo hledá řešení (Fairclough, 1989, s. 162–168).

Jak jsme již uvedli, Fairclough vnímá diskurz jako formu určitého společenského jednání, a proto ve svých analýzách zohledňuje i fázi recepce. Těžiště výzkumu však spočívá v textu samotném, neboť každá interpretace je závislá na povaze textu. Proto se soustředí na výběr lexika, jeho uspořádání a kompozici celého textu (Schneiderová, 2015, s. 36–37). Oblasti, jež Fairclough sleduje, bychom mohli shrnout následovně: propojení s dalšími texty (intertextovost), předpoklady recipienta, implicitní významy obsažené v textu, dialogičnost textu a veřejná sféra (Schneiderová, 2015, s. 41–48).

1.3.2 Sociokognitivní pojetí Teuna A. van Dijka

Mezi další čelné představitele kritické analýzy patří Teun A. van Dijk. Ten podobně jako Fairclough chápe diskurz jako formující aspekt společnosti a zároveň jako její součást. Přispívá „k formování nebo změně sociálního poznání čtenářů nebo k reprodukci a legitimizaci mocenských elit,“ (Schneiderová, 2015, s. 34). Na rozdíl od Fairclougha se van Dijk soustředí především na kognitivní procesy – to, jak jednotlivci i celá společnost vnímají skutečnost (tamtéž).

Sociokognitivní přístup pojímá diskurz jako nedílnou součást typizovaných komunikačních situací, v nichž probíhá komunikace podle stanovených vzorců. Mluvčí na základě dřívějších zkušeností vzorce užívají vědomě a zároveň si vytvářejí očekávání o tom, jak by komunikace měla probíhat. Nakonec v textu nemusí být řečeno vše explicitně, přesto si uživatel dokáže

některé informace vyvodit. Van Dijk komunikační situaci zobrazuje na modelu trojúhelníku, na jehož vrcholech jsou společnost, poznání (kognice) a diskurz, „(...) mezi společnostmi a diskurzem přitom existuje dialektický vztah“ (Svobodová et al., 2018, s. 26). Společnost ovlivňuje podobu diskurzu, platí to ale i obráceně: diskurz skrze vytváření mentálních modelů formuje společenskou strukturu. Mentální modely vznikají jako důsledek vlivu sociální skupiny na názory a postoje jedince. Fungují tedy „jako spojnice mezi osobním a společenským nazíráním hodnot“ (Svobodová et al., 2018, s. 28). Cílem analýzy je odhalit diskriminaci menšin (tamtéž, s. 26–28).

1.3.3 Diskurzivně-historický přístup Ruth Wodakové a Martina Reisigla

Základní otázkou tohoto přístupu je, proč jsou některé komunikáty úspěšnější v působení na adresáta. Cílem není jejich hodnocení, ale zkoumání struktury textu, hledání manipulačních technik, skryté diskriminace, která by měla být v ideálním případě jako výsledek analýzy potlačena. Centrálními tématy jsou kritika, ideologie a síla (Svobodová et al., 2018, s. 37).

Dle Wodakové a Reisigla kritika znamená zkoumat data „zblízka“, tzn. v jejich kontextu, který zahrnuje i participanty diskurzu. Navíc je důležité výsledky výzkumu následně použít v praxi (Wodaková a Reisigl, 2016, s. 24).

Jejich sociální kritika se skládá ze tří částí. Zaprvé je to kritika jako součást textu nebo diskurzu (text or discourse immanent critique) (Wodaková a Reisigl, 2016, s. 25), jež má za úkol odhalit rozpory, kontradikce či paradoxy. Zadruhé je to socio-diagnostická kritika (sociodiagnostic critique), jež chce odhalovat persvazivní a manipulativní techniky v diskurzu. Poslední je kritika orientovaná do budoucna (prospective critique) snažící se zlepšit komunikaci ve společnosti.

Ideologie je chápána jako jednostranný pohled na společnost, a to specifické skupiny lidí. Tato perspektiva je systém složený z navzájem souvisejících mentálních obrazů, názorů, postojů, hodnot a přesvědčení. Diskurzivně-

historický přístup zkoumá cesty, jakými jazyk zprostředkovává ideologie v rámci společenských institucí, a chce skrze kritiku diskurzu odhalovat ideologie využívané k nastolování a udržování moci (Wodaková a Reisigl, 2016, s. 25).

Dle Wodakové a Reisigla jazyk není mocným sám o sobě, ale stává se nástrojem moci při svém užívání a může ukazovat mocenské vztahy. Síla nebo moc představuje nerovný vztah mezi dvěma aktéry, kteří mají rozdílné sociální pozice nebo patří do rozdílných sociálních skupin. Někdy může být síla pozitivní, ale ve většině případů tomu tak není. Síla může být v diskurzu legitimizovaná i delegitimizovaná. Tato metoda se zaměřuje na to, jaké jazykové prostředky jsou užívány k uplatňování moci (Wodaková a Reisigl, 2016, s. 26).

DHA je vždy nutně interdisciplinární, neboť se nezajímá jen o jazyk (Wodaková a Reisigl, 2016, s. 27). Diskurz je zkoumán v celé své šíři: je s ním pracováno „jako s oblastí společenské praxe, podávanou z konkrétní, osobně zaujaté perspektivy“ (Svobodová et al., 2018, s. 38). Diskurz je vytvářen společností, v níž je situován, ale také ji zpětně ovlivňuje tím, že říká, co je správné a normativní (Wodaková a Reisigl, 2016, s. 27). Mezi hlavní vlastnosti diskurzu patří spojení jedním makrotématem, multiperspektivita a argumentativnost. Vzhledem k tomu, že je taková definice velice široká, může být obtížné určit, kde začínají a končí hranice jednoho diskurzu. Dle Wodakové a Reisigla nejsou jeho hranice pevné, neboť diskurz jako konstrukt je závislý na pohledu výzkumníka (tamtéž). Diskurzy nejsou uzavřené jednotky, mohou být znovu otevírány a aktualizovány. Důležité jsou i vztahy mezi promluvami, jejich kontextem a vazba na konkrétní instituce (Svobodová et al., 2018, s. 38–39).

DHA také odlišně pracuje s pojmem text, který nechápe jako synonymum k diskurzu, nýbrž jako jeho součást (Wodaková a Reisigl, 2016, s. 27). Pro psané promluvy je podstatné rozlišování žánrů, které v tomto pojetí fungují jako určité mentální modely (Svobodová et al., 2018, s. 38–39).

Diskurzy spadají do určité ideologie, na jejímž základě si členové společenských skupin staví postoje vůči okolnímu světu a vytvářejí se jejich sociální identita. Ideologie může opravňovat nerovnou sociální identitu jedinců ve společnosti a posilovat mocenské vztahy. Pole diskurzu bývá součástí některého mocenského pole subjektu (např. politika), které nabývá svých vnitřních pravidel, což vede např. ke vzniku zmíněných žánrů. U každé analýzy diskurzu je proto potřeba sledovat také širší kontext. Autoři vydělují hned několik typů kontextu, vedle bezprostředního jazykového kontextu je to kontext mezi jednotlivými promluvami, texty, žánry a diskurzy. Dále rozlišují extralingvální kontext v rámci společnosti či instituce a nakonec historický a společensko-kulturní kontext, do něhož je diskurz zapuštěn (Svobodová et al., 2018, s. 38–39).

Z výše uvedeného můžeme vyvodit klíčové vlastnosti této metody: interdisciplinarita se zaměřením na historickou základnu, multiperspektivita výzkumu a orientace na uplatnění výsledků v praxi (Wodaková a Reisiigl, 2016, s. 31). Text či promluvu analyzujeme ze tří hledisek. Identifikujeme obsah a témata, zkoumáme diskurzivní strategie a nakonec použité jazykové prostředky a jejich konkrétní realizace (Wodaková a Reisiigl, 2016, s. 32).

Ve své studii Wodaková a Reisiigl uvádějí následujících 10 principů, důležitých pro tuto metodu:

1. Interdisciplinární přístup, který zahrnuje teorii, metody a metodiku a praktické využití.
2. Přístup orientovaný na problém.
3. Kombinování teorií a metod, které vedou k lepšímu porozumění a vysvětlení předmětu výzkumu.
4. Pokud je to potřeba, předmět studie je zkoumán i zevnitř (pomocí etnografie apod.).
5. Výzkum aktivně používá empirická data a nezaměřuje se pouze na teorii.
6. Zkoumány jsou rozmanité žánry a vztahy mezi diskurzy.

7. Při interpretaci diskurzu je brán v potaz historický kontext, jenž umožňuje rekontextualizaci.
8. Metody výzkumu jsou stanovovány na základě jeho charakteru a nejsou fixní.
9. Před „velkými teoriemi“ jsou upřednostňovány ty „středního“ rozsahu jako teoretické báze.
10. Praktické zaměření výzkumu je důležitým cílem. Výsledky by měly být zveřejněny pro širokou veřejnost (tamtéž, s. 31–32).

Reisigl a Wodaková také doporučují provádět analýzu dle následujících otázek, které zároveň odhalují užité strategie. Typickou strategií je vytvoření skupiny „my“ a „oni“, přičemž skupině „my“ jsou přiřazovány pouze kladné atributy, zatímco druhé skupině ty záporné.

Tabulka 1: Otázky k analýze textu podle diskurzivně-historického přístupu

1. Jak jsou zmíněné osoby pojmenovány?	Nominace
2. Jaké vlastnosti jsou jim připisovány?	Predikace
3. Jaké typy argumentů jsou použity při snaze odůvodnit diskriminační jednání?	Argumentace
4. Z jakého úhlu pohledu je situace prezentována?	Perspektivizace
5. Jsou diskriminační strategie a stanoviska mluvčích říkána otevřeně, nebo se objevuje snaha skrýt je v textu?	Posilování nebo zmírňování

Zdroj: Svobodová et al., 2018, s. 41–42

Wodaková a Reisigl ve své studii představují osm kroků, které by měla ideální analýza sledovat:

1. Teoretická příprava, zkoumání předchozího výzkumu.
2. Sběr dat a informací o kontextu.

3. Selekce a příprava dat pro analýzu (např. vybírání dat splňujících určitá kritéria apod.)
4. Stanovení výzkumných otázek a předpokladů.
5. Kvalitativní pilotní analýza zahrnující analýzu kontextu, makrostruktury a mikrostruktury.
6. Detailní případová studie zabývající se celým rozsahem dat, primárně kvalitativně, ale z části také kvantitativně.
7. Kritika výsledných zjištění.
8. Praktická aplikace výsledků analýzy (Wodaková a Reisigl, 2016, s. 34).

1.3.4 Korpusově-lingvistický přístup Gerlinde Mautnerové

Svobodová upozorňuje, že jde spíše o dílčí metodu než o typ kritické analýzy (Svobodová et al., 2018, s. 54). Této metodě se věnovala např. Gerlinde Mautnerová, která využívala postupů korpusové lingvistiky ke zvětšení objemu zdrojových dat, a kvalitativní výzkum tak obohatila i o kvantitativní postupy. Díky tomu je možné předejít riziku nevhodné interpretace vyplývajícímu z omezeného počtu zkoumaných textů. S výsledky kvantitativní analýzy je ale pak potřeba nadále pracovat a uvést je do kontextu (Svobodová et al., 2018, s. 54).

2 Fenomén řetězových e-mailů

V současnosti se za jednu minutu odešle asi 200 milionů e-mailů (Gregor a Mlejnková, 2018, s. 44), z toho nemalou část tvoří tzv. řetězové e-maily, tedy hromadně preposílané zprávy.

Předchůdcem řetězových e-mailů byly řetězové dopisy. Lidé si v nich preposílali výzvy k modlitbám, podpisu petice, příspěvku na charitu a další. Dopisy ale nikdy neměly takový vliv jako elektronická pošta. E-mailová komunikace nabízí mnohem rychlejší a jednodušší šíření zpráv, a navíc téměř zdarma (VanArsdale, ©1998, 2002). Počátky řetězových e-mailů se datují do poloviny 90. let 20. století. V té době se v nich šířila především varování před smyšlenými počítačovými viry, na konci 90. let se přidaly výzvy k příspěvkům na charitu (mnohdy falešnou) nebo zprávy o bohaté výhře v neznámé soutěži (Heyd, 2008, s. 4).

Podle průzkumů se dnes řetězové e-maily dostanou k desetitisícům až statisícům uživatelů. Jejich dosah je tak srovnatelný s řadou celostátních tištěných médií, jako jsou Lidové noviny nebo Hospodářské noviny (Řetězové e-maily, 2022). Řetězovými e-maily se posílá různorodý obsah. Od vtipných videí a memů přes výzvy k podepsání petice k hoaxům až po dezinformace. V naší práci se budeme zabývat řetězovými e-maily obsahujícími nepravdivé, zavádějící až manipulativní informace.

2.1 Hoaxy a dezinformace

Hoax autoři publikace *Nejlepší kniha o fake news, dezinformacích a manipulacích* definují jako „poplašné a často zbytečné řetězové zprávy“ (Gregor a Mlejnková, 2018, s. 45). Hoaxy se rozdělují na zábavné a na ty, které informují o nepravdivých událostech. Ve všech případech jsou příjemci hoaxu nabádáni k dalšímu šíření. Výzva k šíření je základní vlastností všech hoaxů (tamtéž). Hoaxy nejsou v naší společnosti ničím novým. Za jejich předchůdce můžeme označit pomluvy, fámy nebo novinářské kachny (Heyd, 2008, s. 2).

Podle Kollára je cílem hoaxů především sběr osobních dat, jako jsou e-mailové adresy, které mohou být následně použity pro reklamní účely (Kollár, 2022, s. 95). Někteří autoři uvádí, že hoax je jedna z dezinformačních technik (Mareš, 2022).

Fake news neboli dezinformace podávají úmyslně nepravdivé nebo částečně nepravdivé informace s cílem ovlivnit chování a myšlení příjemce (Gregor a Mlejnková, 2018, s. 8). „Tvůrci pouštějí dezinformace do médií, aby ovlivnili politiku nebo názory těch, kteří informaci obdrží. Jejím účelem je příjemce zprávy oklamat, zmást a dovést ho ke změně názoru či k jinému tématu, které předem určil autor této dezinformace,“ (Gregor a Mlejnková, 2018, s. 46). *Slovník mediální komunikace* uvádí, že „pojem zahrnuje nejen věcný obsah ‚informace‘, ale i proces jejího rozšiřování a proces její recepce adresátem,“ (Reifová, 2004, s. 45). Vytváření dezinformací není novým fenoménem, ale díky internetu se velice urychlilo jejich šíření. Masová média přispěla k rozvoji propagandistických dezinformací „oslovujících a manipulujících veřejnost s cílem vyvolávat tlak na decizní elity (politické, náboženské, vojenské či hospodářské),“ (tamtéž). Dezinformace se rozšiřují sociálními sítěmi, e-mailovými zprávami i skrze webové stránky, tisk a televizi (Gregor a Mlejnková, 2018, s. 8). Tvůrci dezinformací cílí na oslabení důvěry ve státní instituce či přímo vyvolávání nenávisti vůči nim. Sledují vlastní zájmy, mohou ovšem podporovat i zájmy jiného státu. Cizí mocnosti své cíle šíří pomocí spřátelených médií či falešně nezávislých aktivistů (Kollár, 2022, s. 97). Podle autorů studie *Dezinformácie ako klúčová bezpečnostná výzva súčasnosti v kontexte rusko-ukrajinského konfliktu* jsou dezinformace a hoaxy hlavní formou šíření nepravdivých informací a výrazným způsobem podřývají bezpečnost státu a jeho demokratické principy (Kollár, 2022).

Kamil Kopecný uvádí čtyři důvody pro šíření dezinformací:

1. Finanční důvody – autoři dezinformací se snaží získat peníze od svých odběratelů buď přímo, nebo prostřednictvím zisků z reklamy na svých stránkách.

2. Politické důvody – šíření nepravdivých informací je v politice běžnou praxí, političtí představitelé se tak snaží zdiskreditovat své oponenty.
3. Součást vlivových operací ze zahraničí (tzv. hybridní válka) – dezinformace byly a stále jsou součástí vojenských konfliktů, během nichž každá strana usiluje o zdiskreditování nepřítele.
4. Kognitivní zkreslení, informační chyby – někdy lidé dezinformace šíří proto, že je zveřejnila známá osobnost nebo proto, že ji šíří všichni okolo (Kopecký, ©2008-2022).

Odlíšným pojmem jsou tzv. misinformatione, to jsou také nepravdivé informace, které však nejsou šířeny s vědomím, že se jedná o lež (Gregor a Mlejnková, 2018, s. 8).

2.2 Řetězové e-maily jako prostředek pro šíření dezinformací

V poslední době se v médiích téma řetězových e-mailů zmiňuje především v souvislosti s tím, že v nich uživatelé sdílí obsah zveřejňovaný na tzv. alternativních webech (například Aeronet, Sputnik), jež jsou orientovány proruský a často obsahují nepravdivé informace.

Dezinformační e-maily se podle reportérky Ivany Svobodové začaly ve větší míře šířit zhruba od roku 2013 v souvislosti s událostmi na Ukrajině. V současnosti mají řetězové e-maily až statisíkové dosahy, a proto ovlivňují velkou část populace (Reportéři ČT se vydali po stopách řetězových e-mailů. Dezinformace cílí na statisíce seniorů, 2023). Cílovou skupinou jsou senioři, průzkumy uvádějí, že se s nimi setkalo přes 90 % seniorů užívajících internet a každý pátý se aktivně podílí na jejich šíření, to tvoří 20 % z celkového počtu (Fake news po Česku, 2018). Stejný průzkum také upozorňuje, že si senioři neověřují informace ze svých oblíbených zdrojů (celkem 40 % respondentů) a každý třetí věří, že veřejnoprávní televize nesděluje pravdivé informace. Přístup seniorů k médiím může plynout z nízké mediální gramotnosti starších osob, jak potvrzují průzkumy.

Podle průzkumu agentury STEM/MARK má vysokou mediální gramotnost 53 % dospělých v České republice, střední gramotnost má 23 % a nízkou gramotnost má 25 % dospělých. Lepších hodnot dosahují především osoby s vyšším vzděláním a ve středním věku (30–44 let). Naopak nejnižší mediální gramotnost mají lidé nad 60 let a bez maturity. Zajímavé jsou také genderové rozdíly – vyšší mediální gramotnost mají průměrně muži. Výzkum uvádí i konkrétní oblasti, v nichž participanti vykazovali menší vědomosti. Například se jedná o schopnost kritické interpretace textu a určení komunikačního záměru. Podle autorů výzkum ukázal, že rozeznat dezinformace dokáže pouze čtvrtina obyvatel České republiky (Mediální gramotnost je v Česku nízká – pouze čtvrtina dospělé populace v ní dosahuje uspokojivé úrovně, 2018).

Chováním dospělé populace nad 35 let na internetu se zabýval výzkum *Starci na netu*, který realizovali autoři z Centra prevence rizikové virtuální komunikace (pod Univerzitou Palackého v Olomouci) ve spolupráci se společností Seznam.cz (Kopecký et al., 2018). Výzkum ukázal, že e-mailový spam (dezinformace, hoaxy i pravdivé zprávy) aktivněji šíří starší uživatelé. Zprávy týkající se politiky sdílejí lidé nad 65 let šestkrát více než mladší osoby. Kopecký uvádí, že senioři často „reagují na zprávy, které varují před zdánlivým či skutečným nebezpečím – více než 40 % uživatelů starších 55 let tyto informace nekontrolovaně šíří. To je čtyřikrát častěji než u osob mladších (35–45 let). V řadě případů si pak informace, které sami šíří, vůbec neověří, důvěřují autoritě, která jim e-mail poslala (např. jejich přátelé, kamarádi, spolužáci, kolegové),“ (Kopecký et al., 2018, s. 21). René Szotkowski v závěru výzkumu upozorňuje, že roste počet seniorů trávících svůj čas na internetu, kteří si ovšem nejsou vědomi rizik s tím spojených.

2.2.1 Příčiny rychlého šíření

Uváděné průzkumy se také zajímaly o motivaci a důvody, proč jednotlivci tyto e-maily hromadně rozesílají. Senioři je podle nich posílají, aby udrželi kontakt s přáteli nebo protože mají díky rozesílání pocit, že je jejich názor důležitý. Dalším důvodem je snaha být užitečný – domnívají se, že se e-mail bude jejich

přátelům líbit. Pravděpodobně také velká většina z nich nepochybuje o pravdivosti informací, které posílá dál (Reportéři ČT se vydali po stopách řetězových e-mailů. Dezinformace cílí na statisíce seniorů, 2023. & Aspoň někde zazní můj názor. Učitelka v penzi vysvětluje, proč rozesílá řetězové e-maily, 2019.). Z reportáže Deníku N také vyplývá, že i malý počet původců může stát za velkým množstvím zpráv. Tvůrci e-mailů podle analýzy Deníku N vychází z omezeného počtu zdrojů, kterými jsou často dezinformační „alternativní“ weby (Aeronet, Sputnik ad.).

Zahraniční studie na téma e-mailového přeposílání, *Email forwardables: folklore in the age of the internet*, fenomén vysvětluje jako důsledek neformálnosti e-mailu a chybějícího pocitu zodpovědnosti za to, co přeposílám. Podle autorky studie e-maily potlačují formálnost vyjádření a napodobují mluvenou řeč. Vyznačují se zakotvením v přítomném okamžiku a vytvářením pocitu vzájemného sdílení přítomnosti mezi participanty (Kibby, 2005, s. 772). Pisatel e-mailu navíc sám sebe vnímá jako distancovaného od příjemce i od zprávy, kterou právě odeslal, protože mu nezůstává před očima, ale „mizí z obrazovky“. Pouhé přeposlání e-mailu vede ke vzniku ještě většího odstupu mezi účastníky komunikace a obsahem. Podle Kibbyové stojí za potřebou přeposílat e-maily touha po zvýšení sociálního statusu uvnitř vlastní komunity. Sdílení informací s ostatními vytváří dojem, že jsme pro druhé potřební a užiteční. Chceme daný e-mail sdílet, protože se domníváme, že by ostatní mohl jeho obsah zajímat. A to přesto, že sami pochybujeme o pravdivosti (Kibby, 2005, s. 773).

Řetězové e-maily často obsahují znaky autoritativnosti, které minimalizují pocit nedůvěry u příjemce. Uposlechnutí výzev z e-mailu může vyvolat falešný pocit kompetentnosti a kontroly nad okolním světem (Kibby, 2005, s. 784). Jako více důvěryhodné přirozeně vnímáme e-maily poslané od lidí, které známe (tamtéž, s. 785).

Autorka studie tvrdí, že cílem řetězových e-mailů je, aby vyvolávaly emoce, a závisí na ochotě příjemce dělat to, co slouží jeho zájmům a zájmům jeho

komunity. E-maily profitují z lidského zájmu o sebe sama. Používají kombinaci lichocení, zastrašování a slibů (Kibby, 2005, s. 785).

2.3 Čeští elfové

Čeští elfové je občanské hnutí, které mapuje a sbírá do databáze řetězové e-maily kolující po českém internetu. Kromě toho se obecně zajímá o dezinformační kampaně a propagandu útočící na demokratické principy státu a následně vytváří i vlastní analýzy a snaží se šířit osvětu. Každý měsíc vydávají reporty, v nichž shrnují nejčastější témata dezinformačních e-mailů a profilů na sociálních sítích za dané časové období. Hnutí je programově apolitické, otevřeně se však hlásí k prozápadním a prodemokratickým principům (O nás, 2022).

Na svých stránkách uvádějí, že „cizí dezinformační kampaně elfové vnímají jako vážné ohrožení naší suverenity, neboť lidmi podprahově manipulují a vnucují tím cizí vůli,“ (FAQ: mýty & fakta o elfech, 2022). Mezi nejnebezpečnější zahraniční kampaně řadí tu ruskou a na základě vlastní dlouhodobé analýzy ukazují, jak „prokremelské narativy putují z ruského kyberprostoru do českého, jak některé ‚nezávislé‘ a ‚alternativní‘ kanály distribuují pouze prokremelské verze událostí. Tyto dlouhodobé výsledky patří mezi nepřímé důkazy cizích manipulačních akcí,“ (FAQ: mýty & fakta o elfech, 2022).

Databáze řetězových e-mailů

Hnutí Čeští elfové spravuje veřejnou databázi řetězových e-mailů „Eldariel“, do níž může s omezeným přístupem kdokoli nahlédnout. Obsah e-mailů je v ní zkrácen na minimum, aby se tak zabránilo dalšímu šíření. Médii a akademickým pracovníkům pak správci umožňují plný přístup po přihlášení (databáze Thenidiel). V současnosti databáze obsahuje 14 774 e-mailů (k únoru 2023), včetně příloh, a každý den přibývají další.

Každému zachycenému e-mailu je přiřazeno jedinečné ID, předmět, dále datum zachycení a štítky. Štítky slouží k snadnému vyhledávání podle témat a osob/skupin, kterých se text týká. Příkladem štítku může být např. Ukrajina, prezidentské volby, česká politika atd. Mezi zmiňovanými osobami se namátkou vyskytuje Markéta Pekarová Adamová, Vladimir Putin či Petr Fiala a mezi skupinami to jsou často USA, uprchlíci nebo Evropská unie. Navíc je každá osoba či skupina označena barvou podle toho, zda je v textu hodnocena negativně, pozitivně, nebo neutrálně. Kromě filtrování databáze pomocí štítků v ní lze vyhledávat i skrze nastavení časového rozmezí, jež nás zajímá. K e-mailům správci postupně přidávají i „fact-checking“, to znamená, že ověřují informace obsažené v e-mailu. Díky tomu mohou ukázat na případné dezinformace.

Součástí databáze jsou i reporty (hlášení) podle štítků a osob. Uživatel si díky filtrování může zobrazit počet zachycených e-mailů s daným štítkem v čase. Dále si může zobrazit, jak byly ve vybraném časovém období hodnoceny nejčastěji zmiňované osoby/skupiny ve zvolených e-mailech.

3 Dezinformace a manipulace v mediálním diskurzu

Původce nepravdivé zprávy chce příjemce skrze dezinformace oklamat a přivést ho ke změně jednání nebo názoru. Dělá to mnoha způsoby, např. „apeluje (napadá) často oponentovo národní, vlastenecké či kulturní cítění (hrdost) nebo náboženské přesvědčení,“ (Reifová, 2004, s. 45). K zasažení co největšího publika se spouští tzv. dezinformační kampaň. „Moderní dezinformační kampaň cílená na veřejnost začíná obvykle publikováním ‚skandálního‘ materiálu v některém méně známém médiu – je-li úspěšná, dochází ke kumulování efektu a přebírání materiálu dalšími médii,“ (Reifová, 2004, s. 45). Jedním z takových médií může být i e-mail.

V ČR počet dezinformačních médií podle Gregora stoupá od r. 2014 a dnes jich na českém internetu najdeme desítky (Gregor a Mlejnková, 2018, s. 59). Někdy jsou označována také jako alternativní média. Snaží se vytvářet dojem, že na rozdíl od klasických médií poskytují jediné pravdivé informace. Gregor uvádí, že vytvářejí „novou verzi reality“ za pomoci lží a manipulací.

Má-li být dezinformační kampaň úspěšná, měly by být splněny následující podmínky: jejím zdrojem jsou skutečné události, je uzpůsobena kulturnímu kontextu příjemce a působí na něj více kanály (Reifová, 2004, s. 45). Proto je pro původce dezinformace důležité, aby se jeho zpráva přenášela nejen skrze webové stránky alternativních médií, ale také přes řetězové e-maily a sociální sítě. Uživatel, který tu samou dezinformaci vidí opakovaně a z různých zdrojů, jí snáze uvěří.

Za hlavní dezinformační techniky se považuje „a) zveličení (zlehčení) jevu; b) změna jeho povahy nebo okolností (času, místa); c) úplná záměna jevu za jiný,“ (Reifová, 2004, s. 45).

3.1 Manipulace a propaganda

Manipulace spočívá ve „falšování fakt za účelem změny názoru či chování cílové skupiny lidí“, a to tak, aby si toho nevšimli (Gregor a Mlejnková, 2018, s. 59). S manipulací silně souvisí i propaganda, která ji využívá k formování myšlení a chování publika a „s cílem dosáhnout reakce v souladu s úmysly a potřebami propagandisty“ (tamtéž, s. 15).

„V běžném, každodenním užití se propagandou rozumí manipulace médií s cílem dosažení společenské kontroly,“ (Jirák a Köpplová, 2009, s. 370). Média jsou vnímána jako mocné nástroje k ovlivňování veřejné sféry. Jirák a Köpplová ve své monografii rozlišují několik typů propagandy dle společenské oblasti, na niž se soustředí. Patří mezi ně propaganda politická, ekonomická, vojenská/válečná, diplomatická, didaktická, ideologická a eskapistická (tamtéž, s. 370–371).

Jak jsme uvedli výše, dezinformační kampaně velmi často probíhají v alternativních médiích, která vytvářejí vlastní verzi reality za „pomocí manipulativních technik,“ (Gregor a Mlejnková, 2018, s. 59). Studie z roku 2016 *Analýza manipulativních technik na vybraných českých serverech* zjistila, že manipulace na nich probíhá především skrze slovní manipulaci. Mezi nejčastější techniky autoři řadí svalování viny (téměř 40 % zpráv), fabulace (34 %), nálepkování (necelých 18 %) a apel na strach (10 %) (Gregor a Vojvodová, 2016). Studie ukázala, že fabulace, tedy vytváření smyšlených informací, se vyskytovala více než ve třetině analyzovaných článků.

Van Dijk ve své studii *Discourse and manipulation* popisuje nejčastější manipulativní strategie, které se objevují ve všech diskurzivních úrovních. Na manipulaci nahlíží ze tří pohledů: kognitivního, sociálního a diskurzivního. Jednou z hlavních strategií manipulace diskurzu je zdůrazňování pozitiv skupiny, do níž patří mluvčí, a svalování viny na oponenta nebo na skupinu „ostatních“ (imigranti, teroristé, mládež). Strategie minimalizace našich negativ (a maximalizace jejich negativ) a maximalizace našich pozitiv (a minimalizace jejich pozitiv) se uplatňuje jak v makrostruktuře textu (např.

ve výběru témat), tak v lokálních významech: o pozitivěch druhé skupiny se mluvčí vyjadřuje obecně, vágně a neposkytuje podrobnosti, sdělení je často implicitní. Zatímco vlastní pozitiva jsou popisována explicitně, důkladně a s podrobnostmi. To platí i obráceně o jejich negativěch a o vlastních negativěch. V rámci lexika mluvčí volí pouze pozitivní slova, pokud hovoří o své skupině, a naopak negativní lexikum je vyhrazeno pro druhou skupinu. Strategie se může projevat i v rovině lokální syntaxe – ve výběru pasivních/aktivních vět či pozice agensu. I rétorické figury, jako je hyperbola, eufemismus, metafora, metonymie, může mluvčí využívat ke svému prospěchu tím, že bude opět zdůrazňovat/zmírňovat naše pozitiva/negativa a naopak (Van Dijk, 2006, s. 373).

3.1.1 Argumentační klamy

Argumentace je lingvistický i myšlenkový vzorec, díky němuž je možné vyřešit spory. Je vyjádřen mluvními akty, které se shlukují do více či méně uspořádané sítě jednotlivých tvrzení (Wodaková a Reisigl, 2016, s. 35). Topoi (nebo též loci) spojují tvrzení s vytvořenými závěry, vysvětlují (či ospravedlňují), proč jsou správné. Podstatné je, že jsou konvencionalizované do té míry, že už nemusejí být v textu vyjádřeny explicitně. Pokud nejsou postaveny na racionálních argumentech, stávají se z nich tzv. argumentační fauly (tamtéž). Reisigl a Wodaková v monografii *Discourse and discrimination* sestavili seznam nejčastějších topoi užívaných v diskriminačních kontextech (2000, s. 75–80).²

1. Topos přínosu/nevýhody a užitku/poškození
2. Topos pojmenování, definice, definice označení
3. Topos nebezpečí a ohrožení
4. Topos humanismu
5. Topos spravedlnosti
6. Topos odpovědnosti
7. Topos nákladu a břemene

² Překlad pojmů byl převzat z: Svobodová, 2016, s. 51.

8. Topos financí
9. Topos aktuální reality
10. Topos počtu
11. Topos práva a zákonů
12. Topos autority
13. Topos historie
14. Topos kultury
15. Topos zneužívání

V případě topoi přínosu či užitku (a jejich opaky) se ptáme na to, zda daná skutečnost prospívá buď většině, nebo „nám“, anebo „ostatním“ (stojícím mimo naši společnost). Topos pojmenování je postaven na principu, že pokud někoho (či něco) označím určitým názvem, rovněž mu připisuji veškeré vlastnosti vyplývající z daného označení. Topos nebezpečí vychází z premisy, že rozhodnutí, jež by mělo za následek ohrožení společnosti, by nemělo být vykonáno a zároveň pokud nás něco (někdo) ohrožuje, měli bychom se bránit. To mnohdy vede k obrácení rolí viníka a oběti. Topoi humanismu a spravedlnosti jsou úzce spjaty. Říkají, že politická rozhodnutí by měla být založena na lidských právech a rovných právech pro všechny. Topos odpovědnosti spočívá v tvrzení, že ti, kdo způsobili určité problémy, by také měli najít řešení. Jestliže je někdo (např. stát) zatížen mnoha břemeny, pak by se mělo pracovat na jejich odstranění. Topos financí se charakterizuje jako: Pokud stojí něco příliš mnoho peněz, mělo by se udělat vše proto, aby se zabránilo ztrátě. Topos aktuální reality se uplatňuje tehdy, když dojde ke změně situace (politické, ekonomické) a je potřeba upravit určitá rozhodnutí. Topos počtu zdůvodňuje ne/přijetí politického rozhodnutí na základě názoru většiny (často nepodloženého a zobecňujícího). Topos práva spočívá ve vyžadování důsledného dodržení zákonů, bývá také někdy považován za podtyp toposu autority. Ten říká, že něco je pravdivé, protože to potvrdila autorita. Topos historie je založen na předpokladu poučení se z chyb minulosti. Topos kultury můžeme shrnout tvrzením, že kultura dané společnosti je spjata s problémy vycházejícími z oné kultury. A nakonec topos zneužití se uplatňuje

v případě, že je zneužita pomoc – pak by se nabídka pomoci měla buď omezit, nebo dokonce úplně zrušit.

3.1.2 Kreovaný svět v propagandistických projevech

Politici řečníci v propagandistických projevech vytvářejí ideální, tzv. kreované světy, pomocí nichž přesvědčují publikum, aby s nimi souhlasilo. Takový svět je popisován pouze kladnými hodnotami, a tak se staví do kontrastu vůči „nepřátelskému“ světu, který je vždy špatný. Cílem je, aby se adresát dokázal ztotožnit s osobou mluvčího, a díky tomu nepochyboval o jeho tvrzeních (Lotko, 2004, s. 117–118).

Mezi základní kategoriální rysy kreovaného světa patří podle polského jazykovědce Jerzyho Bralczyka „*důležitost, obecnost, blízkost, nutnost, správnost (pravdivost), koherentnost, pokrokovost a trvalost (pevnost)*“ (Lotko, 2004, s. 118).

Lotko ve své monografii *Kapitoly ze současné rétoriky* uvádí ke každé kategorii několik příkladů často užívaných persvazivních jazykových prostředků (Lotko, 2004, s. 118–121).

Důležitost je v projevu vyjadřována především adjektivy, jako je např. *důležitý, základní, klíčový, historický, bezprecedentní*, která jsou často zdůrazňována superlativem, adverbii (*zvlášť, velmi*) nebo spojením s částicí ještě (*ještě důležitější*). Důležitost určité skutečnosti může řečník také podtrhnout metaforami (*klíč, jádro*), substantivy náležícími do vyššího stylu (*duch, vize*) nebo verby dicendi (*akceptovat, podtrhnout, zdůraznit*).

Obecnost znamená, že popisovaný svět je univerzální a jednotný. Opakovaně se užívá kvantifikátorů (*všichni, každý, miliony, řady*), které vytvářejí dojem nemožnosti přímé konfrontace s mluvčím.

Blízkost světa vyjadřuje snahu řečníka působit na posluchače tak, aby přijal za své řečnickovy zájmy a cíle. Mluvčí toho dosahuje zejména díky inkluzivnímu plurálu „my“ a „náš“ (*naš svět, my víme*). K těmto zájmenům se přidávají

i substantiva s ideologizujícím obsahem: *vlast, rodina, tábor, národ, stát*. Frekventovanými slovy jsou i další substantiva, která vyjadřují blízké vztahy: *bratrství, spojení, spolupráce, přátelství* ad.

Nutnost je v projevu reprezentována substantivy typu *důsledek, cesta, nutnost*, která se často vyskytují ve spojení s adjektivy *jediný (jediná cesta), správný (správný cíl), nutný (nutný důsledek)* a adverbii, např. *pouze, jen*. Dále k tomuto rysu řadíme modální adjektiva, jako jsou *nepopíratelný, neodvolatelný, neodvratný*.

Na kategorii nutnosti se váže správnost (pravdivost) jakožto její důsledek, v rámci níž mluvčí často odkazuje na minulost (např. *historická správnost, historická pravda, historické opodstatnění*). Pravdivost svého tvrzení může dokládat lexikálními prostředky vyjadřujícími exaktnost, např. *důkaz, kritérium, měřítko, příčina, skutečný, ukazatel, výsledek, zdroj* a spojeními typu: *Je vědecky dokázáno...*

Koherentnost odkazuje na homogenost a uspořádanost kreovaného světa, což vytváří v adresátovi dojem, že je snadné mu porozumět a orientovat se v něm. Koherentnost je vyjadřována substantivy, jako je např. *identita, jednota, systém, svazek* ad. Vznikají pak vazby, jako je „*harmonické a organické spojení, pevný a nerozborný svazek...*“ (Lotko, 2004, s. 120). Představa o jednotném světě je posilována implikacemi (*tedy, a proto, a právě proto...*) a parataktickými spojkami typu *jak–tak, nejen – ale i*. „S tím souvisí i neutralizace časových pozic, např. *Byl, je a bude...; Je a zůstane...; Má a rozhodně bude mít...*“ (Lotko, 2004, s. 121).

Zdánlivě protikladné se zdají kategorie pokrokovosti a trvalosti. V propagandistických projevech je zdůrazňováno, že „*náš*“ svět je pokrokový oproti „*nepřátelskému*“ světu, který je chápán jako zpátečnický, stagnující, zaostávající. Navíc je pokrok trvalý, dynamický a stálý.

4 Kauza Vrbětice

Jako „kauza Vrbětice“ se označuje série událostí, jež započaly 17. dubna 2021. Tehdejší předseda vlády Andrej Babiš a 1. místopředseda a též ministr vnitra a zahraničních věcí Jan Hamáček vystoupili na tiskové konferenci, kde oznámili podezření ze zapojení ruských tajných služeb SVR (Služba vnější rozvědky) a GRU (Hlavní správa rozvědky generálního štábu ozbrojených sil Ruské federace) do výbuchu muničního skladu ve Vrbětících v roce 2014.

V říjnu a prosinci roku 2014 došlo postupně k výbuchům dvou muničních skladů ve Vrbětících na Zlínsku. Areál o celkové rozloze 1300 ha si pronajímá soukromá firma ImexGroup od Vojenského technického ústavu. Během prvního výbuchu zemřeli dva lidé, zaměstnanci skladu. Explodovaly desítky tun munice, dělostřelecké granáty, náboje do samopalů a letecké pumy. Odklizení zbytků munice a následků po explozi trvalo až do roku 2020 (Veselý, 2019, online). Policie incident klasifikovala jako úmyslné obecné ohrožení a až do zmíněného roku 2021 příčina výbuchů nebyla objasněna. Později byly zbrojařské firmy Excalibur Army a Real Trade Praha obviněny z nedovoleného skladování min v areálu. Podle rozsudku soudu se však nedopustily trestného činu, protože skladovaly pouze těla min (Do výbuchu ve Vrbětících byli zapojení ruští agenti, oznámil Babiš. Česko jich osmnáct vyhostí, 2021).

4.1 Důsledky

Na zmíněné tiskové konferenci v roce 2021 Andrej Babiš také oznámil, že v důsledku výbuchu bude vyhoštěno 18 ruských diplomatů z České republiky, kteří dle českých bezpečnostních složek pracovali pro ruské tajné služby. Rusko veškerá obvinění okamžitě odmítlo a reagovalo vyhoštěním 27 pracovníků české ambasády v Moskvě ze země. Takový počet Jan Hamáček označil za nepřiměřený (Rusko vyhostí dvacet zaměstnanců české ambasády. Zemi musí opustit nejpozději v pondělí, 2021), a proto bylo následně rozhodnuto o „vyrovnání počtu“ pracovníků ambasád a z Česka bylo vyhoštěno

dalších 63 zaměstnanců ruské ambasády v Praze³ (Česko vyhostí 63 pracovníků ruské ambasády. Čas na odchod mají do konce května, 2021).

Z účasti na výbuchu byli ve stejný den, jako se konala tisková konference, obviněni dva agenti GRU, kteří do Česka přicestovali pod falešnými jmény. Jednalo se o Alexandra Miškina a Anatolije Čepigu, podle médií stejné muže, kteří se podíleli v roce 2018 na otravě bývalého agenta Sergeje Skripala a jeho dcery novičokem.

Karel Havlíček, tehdy ministr průmyslu a obchodu, médiím řekl, že obvinění ovlivní účast ruské firmy Rosatom v tendru na stavbu jaderné elektrárny Dukovany (Do výbuchu ve Vrběticích byli zapojeni ruští agenti, oznámil Babiš. Česko jich osmnáct vyhostí, 2021).

Rozhodnutí České republiky podpořily další státy, včetně organizací NATO a EU. Pobaltské státy, Slovensko a Rumunsko rovněž vyhostily několik ruských diplomatů ze svého území v rámci vyjádření solidarity (Rumunsko v solidaritě s Českem vyhostí ruského diplomata, 2021). V ruských médiích se reakce České republiky hodnotila jako absurdní, neopodstatněná a incident se zlehčoval pomocí ironie (Česko žádá spojence v NATO a EU o solidární vyhoštění ruských agentů, řekl Hamáček, 2021).

Tehdejší český prezident Miloš Zeman kroky české vlády od počátku podporoval, o týden později v mimořádném projevu ale uvedl, že chce nechat prošetřit obě verze událostí. Druhou vyšetřovací verzí mělo být to, že výbuch skladu způsobila neodborná manipulace s municí. Vyzval také občany, aby vyčkali na závěry vyšetřování. Uvedl, že neexistují žádné důkazy o tom, že by se ve vrbětickém areálu pohybovali dva ruští agenti. Pokud by se účast Ruska na výbuchu neprokázala, jednalo by se dle Zemana o „zpravodajskou hru“, která by měla vážné následky pro Česko (Chci důkladně vyšetřit obě verze, řekl k Vrběticím prezident Zeman. Dle kritiků relativizuje, 2021).

³ Rusko mělo tehdy nejpočetnější ambasádu v České republice.

5 Metodika výzkumu

Cílem práce je analýza řetězových e-mailů z pohledu kritické analýzy diskurzu, konkrétně jsme se soustředili na řetězové e-maily, které reagovaly na mediální kauzu výbuchu muničního skladu ve Vrběticích. Základní výzkumná otázka je pak následující:

Jakým způsobem byla kauza Vrbětice reflektována v řetězových e-mailech?

Výzkum je rozdělen na dvě části – kvantitativní a kvalitativní. V kvantitativní části jsme stanovili dvě hypotézy:

- 1. Východ je označován především pozitivními atributy a Západ negativními.*
- 2. V textech se vytváří svět my vs. oni.*

V rámci kvalitativního výzkumu budeme odpovídat na následující otázky:

- 1. Jak jsou hodnoceny události a jejich aktéři? Vytváří se svět my vs. oni?*
- 2. Mění se hodnocení v průběhu času?*
- 3. Jaké prvky manipulace se v textech objevují?*

Obě části vycházejí z námi vytvořeného korpusu řetězových e-mailů, který jsme sestavili z databáze řetězových e-mailů, již spravují Čeští elfové. S jejich svolením nám byla zpřístupněna plná verze databáze Thenidiel, z níž jsme poté vybrané e-maily kopírovali do našeho korpusu.

5.1 Korpus řetězových e-mailů

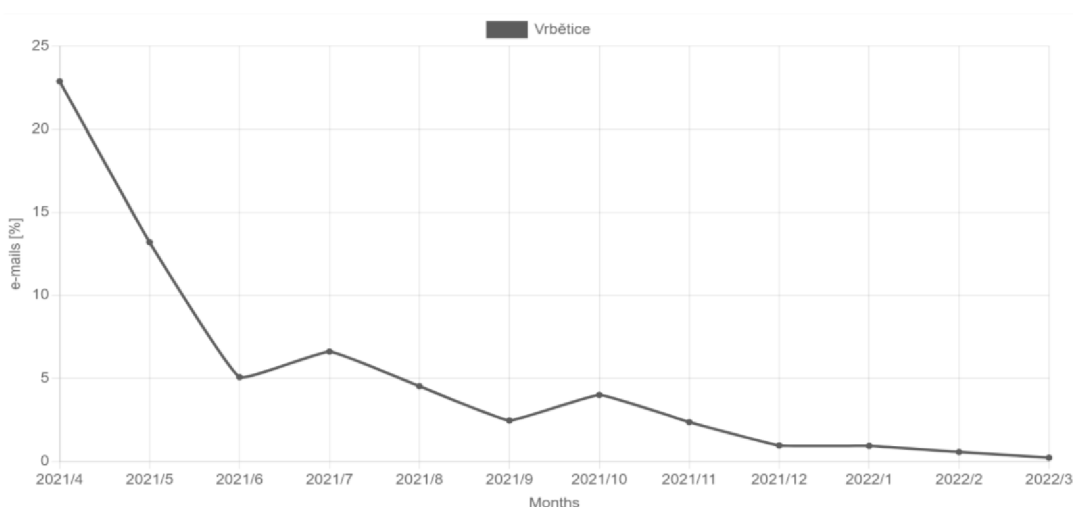
Náš výzkumný vzorek sestává z vybraných řetězových e-mailů, pocházejících z databáze hnutí Čeští elfové. E-maily jsme vybírali na základě časového ohraničení, jež jsme stanovili na 17. 4. 2021 – 17. 4. 2022, tj. jeden rok. Počáteční datum jsme určili 17. dubna, neboť v tento den proběhl mimořádný brífink vlády, na němž premiér Andrej Babiš a ministr vnitra Jan Hamáček informovali veřejnost o důvodném podezření ze zapojení ruských tajných

služeb do výbuchu v muničních skladech ve Vrběticích roku 2014. Delší časové období bylo zvoleno z toho důvodu, abychom mohli pozorovat možný vývoj obsahů e-mailů v čase a provést srovnání.

Ve stanoveném časovém období bylo zachyceno celkem 7938 e-mailů. Po omezení hledání na e-maily obsahující štítek „Vrbětice“ bylo nalezeno 281 e-mailů, které budou relevantní pro naši práci. Další analýza ukázala, že drtivá většina (176) byla odeslána v prvních dvou měsících.

Pokud bychom rozmezí stanovili na jeden měsíc od události, tj. 17. dubna až 17. května 2021, e-mailů se objevilo celkem je 704, z toho těch obsahujících štítek „Vrbětice“ je 140. Vidíme, že z hlediska počtu zadržených mailů byl nejintenzivnější první měsíc.

Uvedené teze znázorňuje následující graf na obr. 1 pocházející z databáze Eldariel (jako počáteční datum je nastaveno 17. 4. 2021 a koncové 17. 4. 2022).

Obrázek 1: Vývoj počtu e-mailů se štítkem „Vrbětice“ v čase

Zdroj: Vývoj v čase, b. r.

Na grafu pozorujeme i lehké zvýšení počtu v měsíci červenci a říjnu. Může to souviset s kampaní do voleb do poslanecké sněmovny, které proběhly na podzim.

5.1.1 Vytvoření korpusu

Jak jsme uvedli výše, korpus je vytvořen z e-mailů uložených v databázi hnutí Čeští elfové. Po získání plného přístupu jsme e-maily vyřídili pomocí filtrů uvedených výše. Jelikož databáze z bezpečnostních důvodů neumožňuje žádné automatické zpracování dat, bylo nutné každý mail zpracovat ručně.

Nejprve jsme vytvořili tabulku, do které jsme vepsali: ID e-mailu, předmět a datum zachycení (dle databáze). Tabulka posloužila k tomu, abychom přehledně identifikovali nevyhovující maily. Abychom tak mohli učinit, bylo nutné zkontrolovat každý z 281 e-mailů. Vyřadili jsme e-maily, které splňovaly alespoň jedno z těchto kritérií.

1. E-mail obsahoval pouze obrazovou nebo audiovizuální přílohu (např. odkaz na video na YouTube), tudíž v těle mailu nebyl žádný text.
2. E-mail obsahoval duplicitní text (u duplicit bylo jako datum zachycení bráno první datum, kdy se mail s použitým textem objevil).

Tyto e-maily jsme vyřadili, jelikož naším cílem bylo zkoumat pouze text obsažený v jeho těle, nikoliv připojené přílohy či audiovizuální obsah (často se v databázi nachází maily obsahující pouze obrazovou přílohu nebo odkaz na YouTube). Po vyloučení nevyhovujících e-mailů zbylo celkem 101 mailů (asi 100 000 slov).

V další fázi zpracování jsme e-maily, které jsme určili jako vhodné pro naši analýzu, ručně kopírovali z databáze do programu Microsoft Word. Kopírovali jsme pouze text obsažený v těle e-mailu, bez přílohy. Do kopírovaného textu jsme nezasahovali, ani jsme neupravovali pravopisné chyby a překlepy. Každý mail jsme opět označili jeho předmětem a jedinečným ID, které mu bylo přiřazeno v databázi. Pro lepší orientaci jsme též ke každému e-mailu uvedli datum zachycení.

Aby bylo možné korpus zpracovávat kvantitativně, text jsme ještě převedli z formátu .doc na formát .txt (prostý text).

6 Kvantitativní analýza

Záměrem kvantitativní analýzy bude potvrdit či vyvrátit naše počáteční hypotézy:

1. *Východ je označován především pozitivními atributy a Západ negativními.*
2. *V textech se vytváří svět my vs. oni.*

Pro kvantitativní analýzu jsme využili nástroj Sketch Engine, ve kterém byl jako referenční korpus použit CzechWeb2017. Do Sketch Enginu jsme nahráli náš korpus ve formátu prostého textu (.txt).

6.1 Klíčová slova

Tabulka 2: Klíčová slova

Lemma	Frekvence (absolutní)	Frekvence ve zkoumaném korpusu (relativní)	Frekvence v referenčním korpusu (relativní)
vrbětice	309	2556,55029	0,30612
protipěchotní	68	562,60651	0,14285
muniční	101	835,63617	0,81532
imex	53	438,50214	0,06157
skripal	49	405,40765	0,00103
gru	52	430,22852	0,2865
novičok	39	322,67139	0,00167
hamáček	76	628,79553	1,09277
vrbětický	37	306,12415	0,02225
vtů	27	223,38788	0,10559

Zdroj: Sketch Engine

Jako první jsme použili funkci vyhledávání klíčových slov (Keywords). Tabulka 2 ukazuje deset klíčových slov seřazených dle frekvence.

V tabulce kromě absolutní a relativní frekvence slov v našem korpusu též najdeme relativní frekvenci týchž výrazů v referenčním korpusu. Údaje z referenčního korpusu jsme zahrnuli k ilustraci specifčnosti některých výrazů, které se v našem korpusu objevují velice často, zatímco v referenčním korpusu pouze minimálně.

Nalezená slova odráží tematické omezení našeho korpusu. Většina slov se týká přímo události ve Vrběticích: *urbětice*, *protipěchotní*, *muniční*, *imex*, *gru*, *hamáček*, *urbětický*, *vtú*.⁴ Dvě slova odkazují na otravu bývalého ruského agenta Sergeje Skripala ve Velké Británii: *skripal*, *novičok*.

U nejčastějších klíčových slov jsme též zkoumali, jaké mají kolokace, tedy s jakými slovy se nejčastěji spojují. K tomu jsme využili nástroje Word Sketch ve Sketch Enginu. Nástroj ke každému slovu z korpusu najde frekventované kolokace a rozřadí je dle gramatických vlastností (prepozice, atributy, verba...). V této práci zmiňujeme pouze ta s nejvyšší frekvencí. Word Sketch neumožňuje analýzu zkratk, tudíž jsme zkratky GRU a VTÚ byli nuceni vynechat.

Mezi kolokace s nejvyšším počtem výskytů lemmatu *Vrbětice* patří *kauza* a *sklad*, přičemž *Vrbětice* jsou v takovém případě v pozici neshodného atributu. S adjektivem *protipěchotní* se nejčastěji pojí lemma *mina* a s adjektivem *muniční* lemma *sklad*. Nejčtenějšími verby spojovanými s lemmatem *Imex* v pozici subjektu jsou *ohrazovat*, *tvrdit* a *vědět*. V případě lemmatu *Skripal* jsou nejčastějšími kolokacemi neshodné atributy *otrava*, *Sergej*, *agent* a verba *trávit*, *otrávit*. Lemma *novičok* se často pojí s verby *otrávit* a *otravovat*. Lemma *Hamáček* se nejvíce spojuje s *Jan* a také se často pojí s lemmatem *Babiš*. Mezi nejfrekventovanější verba spojovaná s *Hamáček*

⁴ Protipěchotní odkazuje k druhu skladované munice (protipěchotní miny). VTÚ je zkratka pro Vojenský technický ústav, který areál muničních skladů pronajímal.

patří *udělat*, *bránit*, *podporovat*. Adjektivum *urbětický* se nejčastěji spojuje se substantivy *kauza* a *areál*, a to v pozici shodného atributu.

6.2 Kolokace

Dále jsme použili funkci vyhledávání nejčastějších kolokací v korpusu. Kolokace je spojení dvou a více slov, která jsou spojena sémanticky v syntagmatu (Čermák a Cvrček, 2017). Na prvních pozicích se opět objevily lexikální jednotky související s daným tématem (*muniční sklad*, *protipěchotní mina*, *ruský agent*).

Tabulka 3: Kolokace

Kolokace	Frekvence (absolutní)	Frekvence ve zkoumaném korpusu (relativní)	Frekvence v referenčním korpusu (relativní)
muniční sklad	87	719,80542	0,49228
protipěchotní mina	53	438,50214	0,04719
ruský agent	47	388,86038	0,21857
ruský novinář	42	347,49228	0,17582
ruský diplomat	34	281,30325	0,14103
zpravodajská hra	27	223,38788	0,07238
dostavba dukovan	19	157,19888	0,01335
boeing c17	17	140,65163	0
Petr kellner	19	157,19888	0,1794
zpravodajská služba	53	438,50214	2,37566

Zdroj: Sketch Engine

Po zobrazení 50 nejčastějších kolokací jsme vytvořili skupiny z tematicky blízkých kolokací, které umožní lepší popis nejfrekventovanějších slovních spojení.

1. Slova související přímo s výbuchem munice ve Vrběticích: *muniční sklad, protipěchotní mina, zpravodajská služba, kauza vrbětice, technický ústav, vojenský technický ústav, tajná služba, zakázaná zbraň, vrbětická kauza, ruční zbraň, Ottawská úmluva*,⁵ *výbuch muničního skladu, zakázaná protipěchotní mina, výbušná směs, dělostřelecká munice, Česká tajná služba*. Lze říci, že mluvčí se v rámci tématu Vrbětice zaměřovali na popis obsahu skladu (typy munice).
2. Slova, která naznačovala zpochybnění oficiálního vysvětlení událostí: *zpravodajská hra, zpravodajská fabulace*. Spojení *zpravodajská hra* vyslovil tehdejší prezident Miloš Zeman ve svém mimořádném projevu. Je tedy možné, že toto spojení posléze mluvčí převzali.
3. Slova hledající vysvětlení toho, co se stalo: *jednoznačný důkaz, důvodné podezření*. Z častého výskytu těchto slov můžeme usuzovat, že mluvčí usilovali o vysvětlení celé kauzy a o nalezení viníka.
4. Slova vyjadřující nedůvěru k politikům a státu: *státní elita, státní terorismus, státní převrat, globální elita, polistopadový kartel, politická konkurence, vojenský puč, vojenský převrat*. Mezi nejfrekventovanějšími kolokacemi se vyskytovalo i hodnotící lexikum, které bylo v zásadě negativní vůči představitelům státu.
5. Slova související s politickým a společenským kontextem: *petr kellner, smrt petra, smrt petra kellnera, dostavba dukovan, boeing c17, let boeingu*.⁶ Z častého výskytu těchto kolokací můžeme usoudit, že e-maily zabývající se kauzou Vrbětice též řešily aktuální společenská témata (smrt miliardáře, tornádo na jižní Moravě).

⁵ Ottawská úmluva zakazuje mimo jiné skladování protipěchotních min a jejím cílem je celosvětový zákaz užívání těchto min.

⁶ Boeing C17 je letadlo, které figuruje v jedné z konspiračních teorií. Podle ní je americký vojenský letoun zodpovědný za tornádo na jižní Moravě v roce 2021. Tato teorie se rovněž šířila řetězovými maily (Wallerová a Kasík, 2021).

6. Slova týkající se Ruska: *ruský agent, ruský novinář, ruský diplomat, ruská tajná služba, ruská federace, ruská ambasáda, ruské ministerstvo zahraničí*. Celkem 7 kolokací z 50 se přímo týkalo Ruska, které bylo do kauzy zapojeno. Spojení *ruský novinář* může znamenat zájem mluvčích o informace z ruských zpravodajských kanálů.
7. Slova týkající se USA: *americké vojenské letadlo, americká ambasáda, americký diplomat*. Kromě Ruska a USA se v nejfrekventovanějších kolokacích vyskytl jen jeden další stát, a to Bělorusko (pouze jedenkrát ve spojení *běloruský prezident*).

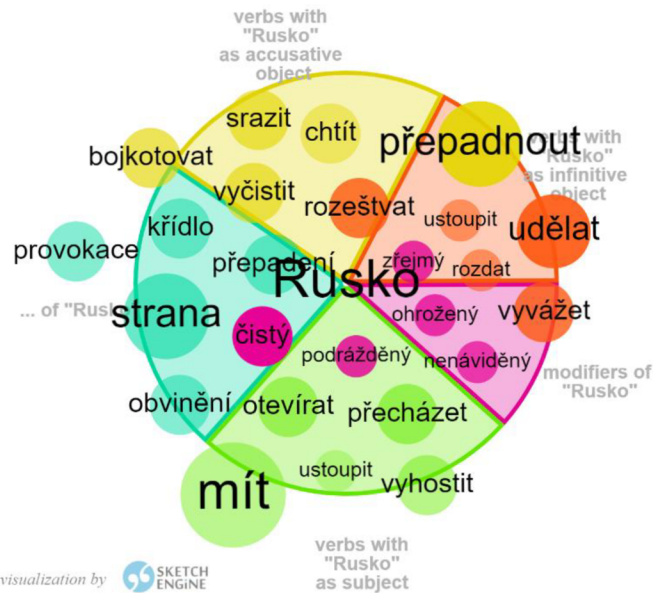
6.3 Kolokace s aktéry

Předmětem našeho zájmu bylo také to, s jakými atributy byli aktéři událostí spojováni. Opět jsme pracovali s nástrojem Word Sketch. Při vybírání jednotlivých aktérů k analýze jsme vycházeli z reportů a zpráv Českých elfů.

Jako první jsme zkoumali kolokace ke slově Rusko a Západ. Lemma *Rusko* mělo absolutní frekvenci 407 výskytů a byly k němu přiřazeny tyto shodné atributy: *čistý, podrážděný, ohrožený, nenáviděný, zlý*. Neshodné atributy byly: *strana, přepadení, obvinění, provokace, křídlo, území, hranice, ochrana, potrestání, odstavování, očernění*. Nejčastější prepozicí bylo *proti* (Rusku). V pozici subjektu se *Rusko* objevovalo s verby: *přecházet, otevírat, vyhostit*. V pozici objektu bylo *Rusko* nejvíce spojováno s verby: *vyvážet, rozeštvat, přepadnout, bojkotovat, srazit, vyčistit, poštvat, posílit*. Tato slova naznačují, že Rusko bylo často stavěno do pozice oběti. Grafické znázornění kolokací lemmatu *Rusko* lze vidět na obrázku 2 na následující straně.

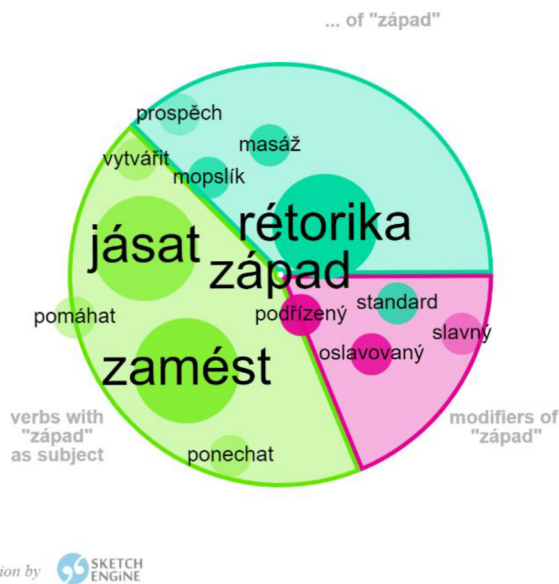
Lemma *západ* mělo absolutní frekvenci 58 výskytů a pojilo se s těmito shodnými atributy: *podřízený, oslavovaný, slavný*. Mezi neshodné atributy patří: *rétorika, masáž, mopslík, standard, prospěch*. V pozici subjektu se *západ* pojil s verby: *zamést, jásat, vytvářet*. Uvedené kolokace naznačují, že

Západ byl často spojován s ironií. Grafické znázornění kolokací se nachází na obrázku 3.

Obrázek 2: Kolokace s lemmatem „rusko“

Zdroj: Sketch Engine

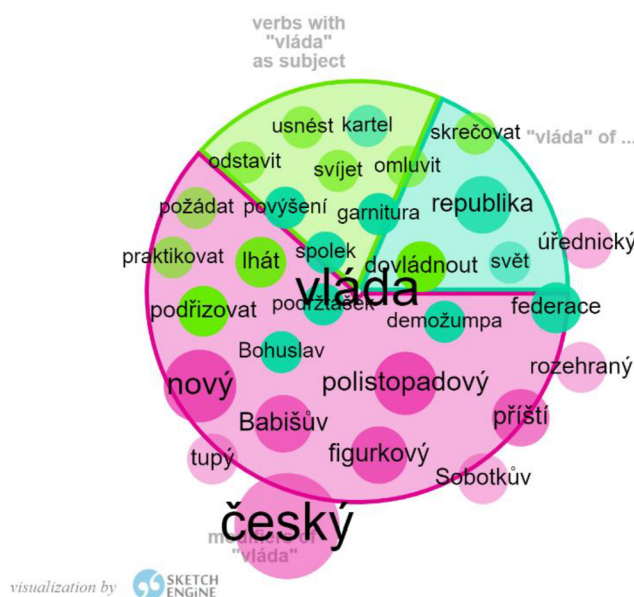

Obrázek 3: Kolokace s lemmatem „západ“

Zdroj: Sketch Engine

Jako další jsme zkoumali dvojici lemmat *vláda* a *opozice*. *Vláda* se vyskytovala celkem 244× a *opozice* měla absolutní frekvenci 48. Zkoumali jsme opět atributy a verba v případě, že je zkoumané lemma v pozici subjektu. Nalezenými shodnými atributy *vlády* byly *polistopadový*, *nový*, *figurkový*, *příští*, *Babišův*. Mezi neshodnými atributy se objevovala slova jako *demožumpa*, *podržtaška*, *kartel*. V pozici subjektu se pojila s verby *podřizovat*, *dovládnout*, *lhát*, *usnést*, *praktikovat*, *skrečovat*. Kolokace jsou graficky znázorněny na obrázku 4.

Z uvedených kolokací můžeme usoudit, že mluvčí užívali zejména takové lexikum, které zdůrazňovalo nedůvěryhodnost a nekompetentnost vlády. Dále se *vláda* pojila i s expresivními výrazy, jako je *demožumpa* nebo *podržtaška*.

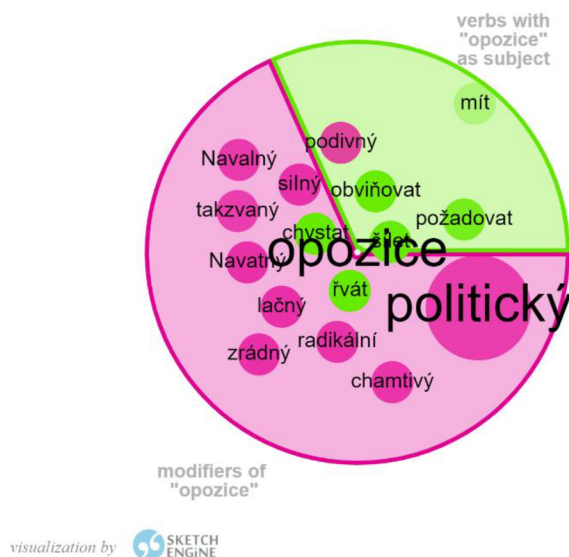

Obrázek 4: Kolokace s lemmatem „vláda“

Zdroj: Sketch Engine

Lemma *opozice* se pojilo se shodnými atributy *radikální*, *podivný*, *zrádný*, *silný*, *lačný*. Mezi slovesy s *opozicí* jako subjektem se vyskytovala tato: *mít*, *požadovat*, *obviňovat*, *šilet*, *řvát*, *chystat*. Obdobně jako u lemmatu *vláda* i mezi kolokacemi *opozice* se vyskytuje hned několik expresivních slov: *lačný*,

šilet, řvát. Uvedené kolokace naznačují, že na opozici bylo v textech nahlíženo negativně. Grafické znázornění kolokací *opozice* lze vidět na obrázku 5.

Obrázek 5: Kolokace s lemmatem „opozice“

Zdroj: Sketch Engine

Z analýzy kolokací vyplývá, že lemma *Rusko* se v korpusu vyskytovalo mnohonásobně častěji než lemma *západ* a rovněž lemma *vláda* mělo vyšší absolutní frekvenci než lemma *opozice*. Zatímco *západ* byl spojován s ironií a negativním lexikem, užití kolokace k lemmatu *Rusko* ukazují, že na Rusko bylo nahlíženo jako na oběť. Dále bylo zjištěno, že jak opozice, tak vláda je často spojována s negativním i expresivním lexikem. Vůči vládě mluvčí opakovaně vyjadřují nedůvěru, zpochybňují její legitimitu a kompetentnost. Mluvčí skrze užití lexikum vyjadřují, že nás chce vláda i opozice oklamat.

6.4 Porovnání frekvence pronomin

Pro vyhledání nejčastějších pronomin jsme použili funkci Wordlist a omezili vyhledávání na pronomina (pronoun). Na prvních místech najdeme pronomina ukazovací (*ten, tento*), vztažná (*který*) a osobní (*on, zvrtné se*), jak ukazuje tabulka 4 na následující straně.

Tabulka 4: Nejfrekventovanější pronomina

lemma	Absolutní frekvence	Relativní frekvence
ten	2430	20104,90957
se	2392	19790,51181
který	965	7984,04845
tento	573	4740,78732
on	556	4600,13569
my	360	2978,50512
co	349	2887,49524
náš	281	2324,88872
svůj	280	2316,61509
všechn	240	1985,67008

Zdroj: Sketch Engine

Mezi deseti nejčastějšími pronominy se vyskytují i taková, kterými může řečník vyjádřit blízkost k příjemci. Jsou to pronomina *my*, *náš* i *svůj*. To, že je projev obecně platný, mohou podpořit i kvantifikátory, jako je *všechn*.

Dále nás zajímalo, s jakými slovy se pojí posesivní pronominum *náš*. Použili jsme funkci Konkordance a zadali jsme požadované lemma. Dále jsme zvolili funkci Kolokace a bylo nalezeno 87 kolokací, seřazených dle frekvence (na základě statistické funkce logDice). Uvádíme seznam 10 nejčastějších, viz tabulka 5 níže.

Tabulka 5: Kolokace s pronominem „náš“

Lemma (kolokát)	Frekvence (absolutní)	T-score	MI	logDice
zem	22	4,6171	5,9986	10,7146
území	12	3,4212	6,3336	10,1545
služba	14	3,6342	5,1214	9,98081
bezpečnostní	10	3,1189	6,1879	9,91254
politik	10	3,0961	5,5787	9,78665
dějiny	7	2,6335	7,7486	9,60278
tajný	9	2,9171	5,1771	9,57001
spojenec	7	2,608	6,1297	9,4675
za	16	3,6943	3,7097	9,34358
složka	6	2,4248	6,6332	9,32287

Zdroj: Sketch Engine

Podle J. Bralczyka se zájmena v inkluzivním plurálu často spojují se slovy s ideologizujícím obsahem (viz kapitola 3.1.2). Mezi ně bychom mohli zařadit i slova *zem* a *dějiny*. Mluvčí chce při používání takového lexika vyjádřit blízkost s recipientem, a tak ho přesvědčit, aby přijal předkládané postoje.

7 Kvalitativní analýza

V rámci kvalitativní analýzy budeme hledat odpovědi na následující otázky:

- 1) *Jak jsou hodnoceny události a jejich aktéři? Vytváří se svět my vs. oni?*
- 2) *Mění se hodnocení v průběhu času?*
- 3) *Jaké prvky manipulace se v textech objevují?*

Záměrem kvalitativní části výzkumu je kritická diskurzivní analýza vybraných řetězových e-mailů z našeho korpusu, který jsme popsali v kapitole Metodika výzkumu. Vzhledem k rozsahu korpusu jsme se rozhodli vybrat tři reprezentativní maily. První e-mail pochází z týdne následujícího po tiskové konferenci a bude reprezentovat prvotní reakce autorů řetězových e-mailů na kauzu. Druhý e-mail jsme vybrali z období těsně před volbami do poslanecké sněmovny, které se konaly 8.—9. října 2021, a poslední mail pochází z doby po volbách. Díky výběru e-mailů z různého časového období budeme moci sledovat možné proměny postojů autorů a změny témat.

K analýze jednotlivých textů budeme využívat postupy Normana Fairclougha, které jsme popsali v předchozích kapitolách. Fairclough svou analýzu rozděluje na tři části: deskripce, interpretace a explanace. My se v této části práce budeme zabývat deskripcí. Fáze deskripce se soustředí na formální znaky, které text obsahuje, nebo které v něm naopak chybí, ačkoliv bychom je tam očekávali. Zkoumáme celkovou kompozici textu, dále lexikum a jednotlivé gramatické prostředky. Hledáme, zda se prostřednictvím těchto struktur projevuje autorovo hodnocení, ideologie nebo názory. Nápomocná nám budou též topoi od R. Wodakové. V textech budeme hledat i znaky kreovaných světů podle J. Bralczyka.

7.1 Analýza prvního vybraného e-mailu

První e-mail, který budeme analyzovat, byl zachycen 18. dubna 2021, tj. pouhý jeden den po tiskové konferenci. Nese ID 9496 a jeho předmětem je „Výzva za mír“. V úvodu mail obsahuje odkaz na příspěvek soukromého facebookového

účtu, který momentálně není dostupný, dále YouTube video se záznamem ze zmíněné tiskové konference A. Babiše a J. Hamáčka a odkaz na zprávu ruského zpravodajského portálu Russia Today (RT), který informuje o kauze a vyhoštění ruských diplomatů z České republiky. Podstatou mailu je apel na čtenáře, aby nepodporovali politiky EU a NATO, kteří dle autora chtějí vyvolat válku s Ruskem. Autor je neznámý a ani není uveden zdroj.

7.1.1 Makrostruktura

E-mail je nadepsán velkými písmeny *PUTINOVA VÝZVA – VÝZVA ZA MÍR*. Autor však neuvádí žádný zdroj, který by potvrdzoval, že autorem textu je skutečně Vladimir Putin. Pomocí verzálek jsou zvýrazněna další sdělení:

PRAVÝM CÍLEM všech těch, ať už jsou z Evropy, nebo zpoza oceánu, kteří chtějí vyvolat válku, je bohatství Ruska.

RUSKO NENÍ VÁŠ NEPŘÍTEL, nepřitelem každého občana Evropy jsou nenasytní politici, kteří se za svou moc a peníze chystají zničit vše, co je všem drahé.

Celý text je pak uveden krátkým komentářem, který se nachází ještě před nadpisem. Z kompozice můžeme usuzovat, že tento komentář byl přidán později k již kolujícímu textu. Text by měl tudíž dva původce: toho, který napsal hlavní text, a autora komentáře:

Že nakonec jako záminku pro napadení Ruska zinscenují domnělý vojenský útok na Česko, před 6,5 lety... to nevymyslíš...

Přestože nadpis i předmět e-mailu hovoří o míru, téměř celý text se věnuje tématu války. Text je členěn do krátkých odstavců, přičemž některé z nich obsahují jedinou větu. V závěru se nachází výzva k šíření, podobně jako v mnoha dalších řetězových e-mailech. Tematicky se jedná o souvislý text, jehož předěly tvoří počátky vět psané verzálkami. Následující tabulka shrnuje jednotlivé motivy mailu s příklady.

Tabulka 6: Motivy 1. analyzovaného e-mailu

<p>Vrběnice jako záminka k válce</p>	<p><i>Že nakonec jako záminku pro napadení Ruska zinscenují domnělý vojenský útok na Česko, před 6,5 lety... to nevymyslíš...</i></p>
<p>Proč bude válka (kdo ji zavínil)</p>	<p><i>Evropští spoluobčané! „Vaši“ politici chtějí dokázat, jak jsou užiteční pro EU, NATO a USA. Očekávají, že jejich „tvrdý postoj“ vůči Rusku je vynese v kariérách výše, na ještě lépe placené posty, než mají dnes, proto se předhánějí v návrzích sankcí, vysílání bojových jednotek a v jiných projevech nekontrolované agrese proti Rusku, čímž se ze dne na den zvyšuje riziko 3. světové války.</i></p> <p><i>(...) PRAVÝM CÍLEM všech těch, ať už jsou z Evropy, nebo zpoza oceánu, kteří chtějí vyvolat válku, je bohatství Ruska. Má Rusko rozdat své bohatství, aby se vyhnulo válce?</i></p>
<p>Co válka způsobí</p>	<p><i>Světový válečný konflikt reálně hrozí! V té souvislosti se zamyslete, kdo z Vašich politiků Vám prozradil, že po přijetí Ukrajiny do NATO a vstupu EU do konfliktu odvedou Vaše potomky na východní frontu, kde velmi pravděpodobně položí život?</i></p> <p><i>Kde se schováte před jadernými výbuchy?</i></p> <p><i>Máte dost hlubokou jámu a dostatek potravin, abyste v ní vydrželi 100 let, než se sníží úroveň záření na únosnou míru? Ve jménu čeho mají na obou válčících stranách umřít naše děti na východní frontě, ve jménu čeho má zahynout rodina, ve jménu čeho má přestat existovat všechno, co znáte,</i></p>

	<i>ve jménu čeho má shořet tento svět? Ve jménu demokracie?</i>
Jak ji můžeme odvrátit	<i>Bojkot všech politiků, kteří zvyšují napětí, kteří volají po sankcích a zásahu proti Rusku! Bojkot na všech úrovních, ve všech volbách! Nedopustit uplatnění zla, které chtějí šířit! Bojkotujte vstup Ukrajiny do NATO! Bojkotujte média, která válku podsouvají jako jediné možné řešení!</i>

Zdroj: Thenidiel.eu, zpracování vlastní

7.1.2 Lexikum

V rámci lexika se budeme především soustředit na to, jakým způsobem jsou v textu pojmenováváni jednotliví aktéři a jaké jsou mezi nimi vztahy. Součástí analýzy bude také hledání prvků kreovaného světa dle J. Bralczyka, které jsme popsali v kapitole výše.

Aktéři a topoi pojmenování (definice)

Pro tento text je typické, že nejsou jmenovány konkrétní osoby ani politické strany. Veškerá označení zůstávají na úrovni státu nebo mezinárodních organizací. V e-mailu bychom mohli identifikovat hned několik aktérů událostí: politici Evropské unie a Spojených států amerických, USA, média, občané EU (tj. čtenáři), NATO, Rusko a Ukrajina.

V celém e-mailu autor nezmiňuje žádná jména a mluví pouze obecně o „politikách“. Politici EU a USA jsou označeni jako *váleční štváči*, kteří kvůli touze po moci podněcují agresi vůči Rusku, jež povede k válce: *Očekávají, že jejich „tvrdý postoj“ vůči Rusku je vynesou v kariérách výše, na ještě lépe placené posty, než mají dnes, proto se předhánějí v návrzích sankcí, vysílání bojových jednotek a v jiných projevech nekontrolované agrese proti Rusku, čímž se ze dne na den zvyšuje riziko 3. světové války.*

Autor také přímo říká, že tito politici chtějí, aby ve válce bojovali *vaši potomci*. Politici jsou označováni jako *nenasytní*, kteří jsou kvůli penězům schopni obětovat i životy nevinných lidí. Hned v úvodu jsou nazváni jako „*Vaši*“ v uvozovkách, jež naznačují ironii. Politici jsou tedy označováni jako ti, kteří nejednají v zájmu svých občanů, ale podle svých potřeb.

Skupiny nebo osoby, které chtějí vyvolat válku s Ruskem, jsou v některých částech textu popisovány velmi obecně. Například: *Pravým cílem všech těch, ať už jsou z Evropy, nebo zpoza oceánu, kteří chtějí vyvolat válku, je bohatství Ruska; nebo: válka v plánech její strůjců nemá skončit na Ukrajině.*

NATO je v textu zmiňováno především v souvislosti se vstupem Ukrajiny do Aliance, který podle autora povede k válce: *V té souvislosti se zamyslete, kdo z Vašich politiků Vám prozradil, že po přijetí Ukrajiny do NATO a vstupu EU do konfliktu odvedou Vaše potomky na východní frontu, kde velmi pravděpodobně položí život? NATO je popisováno jako ten, kdo vyvíjí na Rusko tlak, a nutí ho tak k obraně.*

Spojené státy americké jsou autorem řazeny do skupiny těch, kteří vytvářejí agresi vůči Rusku. Důvodem je bohatství Ruska a upevnění vlastní mocenské pozice na úkor Evropy a Ruska, kteří jsou označováni jako konkurence: *Co pro USA zajistí vyšší zisk a co USA rychleji vytrhne z dluhové krize než válečná výroba? Co účinněji zlikviduje konkurenci USA v podobě EU a Ruska, než vzájemné vyvraždění celých národů v Evropě? Co USA pomůže více rozšířit sféru svého vlivu, než poválečné půjčky, přesně podle odzkoušeného scénáře použitého po 2. světové válce?*

Média jsou označována jako *spolupachatelé* podílející se na zvyšování agrese proti Rusku. Jsou popisována jako *koupená*, čímž autor odrazuje čtenáře od toho, aby určitým médiím důvěřoval. Opět ovšem nejmenuje žádné konkrétní médium.

Ukrajina je charakterizována jako *fašistická* země, která vyvraždí své vlastní obyvatele a provinila se porušením mezinárodního práva. V závěru ovšem

autor tvrdí, že Ukrajinci jsou *moudrý národ*, který ve spolupráci s Ruskem krizi vyřeší.

Rusko je opakovaně stavěno do role oběti nekontrolovatelné agrese politiků: (...) *proto se předhánějí v návrzích sankcí, vysílání bojových jednotek a v jiných projevech nekontrolované agrese proti Rusku, čímž se ze dne na den zvyšuje riziko 3. světové války. Je popisováno jako mocné a silné: Rusové jsou velký, kulturní a mocný národ, bez kterého by Evropa v dnešní podobě nikdy nevznikla. Jeho kladné vlastnosti jsou demonstrovány skrze touhu ochránit Rusy žijící na Ukrajině: Má Rusko rozdat své bohatství, aby se vyhnulo válce? (..) Má nechat likvidovat své vlastní obyvatelstvo na Ukrajině? Všichni, co uvažují střízlivě, vědí, že se to nikdy nestane! Rusko nikdy nepodlehne tlaku, jako nikdy nepodlehlo v minulosti, tak tomu nebude ani v budoucnosti.*

Občané EU, resp. čtenáři, jsou označováni jako *obyčejní lidé*. Jsou podobně jako Rusko v textu vykresleni jako oběti mocenských strategií politiků. *Světový válečný konflikt reálně hrozí! V té souvislosti se zamyslete, kdo z Vašich politiků Vám prozradil, že po přijetí Ukrajiny do NATO a vstupu EU do konfliktu odvedou Vaše potomky na východní frontu, kde velmi pravděpodobně položí život? (...) Co můžete očekávat od politiků EU vy sami, občané EU, když tak rychle a ochotně vaši politici bourají vlastní hodnotové základy? (...) nepřítelem každého občana Evropy jsou nenasytní politici, kteří se za svou moc a peníze chystají zničit vše, co je všem drahé.*

Vztahy mezi aktéry

Mezi aktéry nejsou rovnocenné vztahy. Rusko je vykreslováno jako ten nejsilnější. Přesto ale není hybatelem událostí, těmi jsou evropští politici a USA. Rusko zůstává v pasivním, obranném postoji. Spolu s USA a EU stojí v opozici k Rusku NATO. Svým vlivem ani silou se ovšem nemohou rovnat Rusku, proto jejich snaha o změnu mocenské převahy skrze válku bude dle autora zbytečná. Umenšování a zpochybňování mocenské pozice USA ilustruje následující příklad: *Kdo vyhodnotí reálnou sílu americké armády, která*

dosud bojovala vždy jen se slabším protivníkem, vždyť Hitlera porazili hlavně Rusové! Na co se vlastně váleční štváči spoléhají?

Nejnižší postavení v celé hierarchii má občan EU, tj. čtenář. Autor obyvatele Evropy nazývá malými a slabými: *Co mohou udělat obyčejní lidé? (...) Když všichni malí a slabí dělají totéž, změni všechno!* Existuje tedy kontrast mezi negativním působením moci politiků a jejich občany, kteří jsou vůči uplatňování této moci bezbranní.

Hodnocení aktérů

Z výše uvedených tvrzení a příkladů je možné tvrdit, že autor v textu vyjadřuje osobní hodnocení jednotlivých aktérů.

Pozitivně je nahlíženo zejména na Rusko, kterému jsou přiřazovány následující kladné atributy: je velké, mocné, silné, bohaté, stabilní, vojensky vyspělé, má rozvinutou kulturu, je to moudrý národ, ochraňuje své obyvatele a má silné spojence. Negativní charakteristika Ruska se v e-mailu nevyskytuje. Je vyobrazeno jako stát, jenž nerozpoutává aktivně žádný konflikt a jeho případná reakce je pak pouze obranou na agresivní chování států EU a NATO, které ho k této reakci vyprovokovaly. Občané Evropské unie jsou hodnoceni také pozitivně, ale mají opačné atributy než Rusko: jsou obyčejní, malí a slabí. Podobně jako Rusko i evropští občané jsou obětí agresivní mocenské politiky EU a USA. Autor textu stojí zcela jednoznačně na straně čtenáře – občana EU a vystupuje jako ten, kdo chrání jeho zájmy.

Neurčité postavení má Ukrajina, která je hodnocena jak negativně, tak pozitivně. Jsou jí přiřazovány atributy: fašistická, provinilá, páchající genocidu, ale Ukrajinci jsou zároveň charakterizováni jako moudrý národ. Ukrajina má tak v textu ambivalentní postavení. Nemůžeme jednoznačně určit, zda autor Ukrajinu vnímá kladně, nebo záporně.

Vyloženě negativně jsou chápáni političtí představitelé USA, EU a NATO, přičemž USA je vykreslováno více negativně než NATO. Oba aktéři jsou autorem řazeni mezi ty, kteří chtějí válku s Ruskem, zatímco Rusko je ten, kdo

se snaží válku oddálit. USA jsou charakterizovány jako zadlužené, což samo o sobě nemusí být nutně negativní atribut, ale autor textu tuto zadluženost využívá jako důvod, proč USA chtějí vyvolat válku v Evropě. Evropská unie podle autora ztratila vlastní hodnotové principy a její politici už sledují jen vlastní zájmy.

Hodnocení událostí

Hlavní událostí, která prostupuje celým mailem, je blížící se válka mezi Ruskem a NATO. Viníkem konfliktu je pak jednoznačně označeno NATO (potažmo USA) a politici EU eskalující napětí. Z textu vyplývá, že v případě rozpoutání války by v pozici útočníka bylo NATO (USA) a Rusko by se naopak pouze bránilo. Případná válka by dle autora *zachvátila celou Evropu* a zničila *vše, co známe*.

Vrbětice jsou zmíněny hned v úvodní části e-mailu. Kauza je v kontextu e-mailu hodnocena jako záminka pro napadení Ruska a výbuch muničních skladů je označen jako zinscenovaný.

Prvky kreovaného světa

Prostřednictvím lexika a použitých slovních spojení je možné v textu identifikovat rysy kreovaného světa, který mluvčí vytváří, aby skrze něj získal adresáta na svou stranu a přesvědčil jej o svých tvrzeních.

Mezi základní prvky takového světa patří vytváření světa *my vs. oni*. V několika případech můžeme identifikovat použití inkluzivního plurálu *my/náš*, skrze který mluvčí vytváří „náš“ pozitivní svět, který je v opozici k „jejich“ negativnímu světu. Důležité je poznamenat, že autor z 1. osoby plurálu plynule přechází do 2. osoby plurálu (*vy*). Obě gramatické osoby umožňují mluvčímu přiblížit se ke čtenáři a získat si jeho důvěru. Příklad inkluzivního plurálu: *Na otázku můžeme snad zabránit chystané válce s Ruskem, do které nás tlačí politici a koupená média? Ano, můžeme!*

Dalším rysem je obecnost, která je v textu vyjádřena kvantifikátorem všichni: *Všichni, co uvažují střízlivě, vědí, že se to nikdy nestane!* Takové vyjádření znemožňuje adresátovi mluvčího konfrontovat, jelikož by tím sám sebe stavěl na stranu opozice (tj. „ti, kteří neuvažují střízlivě“).

Koherentnost potvrzuje stálost a homogenost utvořeného ideálního světa. Může být vyjádřena tím, že mluvčí minimalizuje temporalitu: *Všichni, co uvažují střízlivě, vědí, že se to nikdy nestane! Rusko nikdy nepodlehne tlaku, jako nikdy nepodlehlo v minulosti, tak tomu nebude ani v budoucnosti.*

V textu také nalezneme prvky rysů stálosti a pokrokovosti. Stálost Ruska se projevuje jeho mravními hodnotami (chce mír, chrání své obyvatele) a je v opozici ke stagnujícímu Západu, jehož morálka upadá (západní politici upřednostňují peníze a moc před etickými principy).

7.1.3 Gramatické prostředky

Typickým gramatickým prostředkem je v textu užití 2. osoby plurálu (vy), kterou se mluvčí obrací na adresáta: *Světový válečný konflikt reálně hrozí! V té souvislosti se zamyslete, kdo z Vašich politiků Vám prozradil, že po přijetí Ukrajiny do NATO a vstupu EU do konfliktu odvedou Vaše potomky na východní frontu, kde velmi pravděpodobně položí život? S tím souvisí použití rozkazovacího způsobu v závěru e-mailu, v němž autor vyzývá čtenáře k aktivnímu jednání: *Bojkotujte vstup Ukrajiny do NATO! Bojkotujte média, která válku podsouvají jako jediné možné řešení! (...) Věřte! Rusové i Ukrajinci jsou dva moudré národy, které řešení najdou. (...) Nebojte se! (...) Rozšiřujte tuto výzvu všemi vámi dostupnými způsoby, ve všech Vám dostupných jazycích!!!!**

Podstatným rysem analyzovaného textu je vysoký stupeň jistotní modality, která je vyjádřena spojenými *Dnes je již jasné...* nebo *Jedno je jisté...*

Pro syntax je příznačná krátká délka vět, jejichž ráznost je zvyšována vysokým počtem vět tázacích, rozkazovacích a zejména zvolacích. Ve velké míře v textu

nalezneme řečnické otázky, kterými se mluvčí přímo obrací na adresáta: *Ale v čemž[e] má Rusko ustoupit? Co má Rusko udělat, aby byli spokojeni? Má se vzdát svých území a podstoupit je dobrovolně každému, kdo o ně projeví zájem?*

Důraznost výpovědí je zesilována opakováním slov na začátku vět nebo odstavců. Například opakování pronomina „kdo“ na počátku těchto odstavců:

Kdo z politiků tam půjde do zákopů s nimi?

Kdo z válečných štváčů, které královsky platíte ze svých daní a kdo z jejich mediálních spolupachatelů Vám prozradil, že toto nebude jen dobrodružná vítězná výprava na východ, ale že to skončí jako 3. světová válka za možného použití atomových zbraní?

Kdo dokáže předpovědět účast Číny, která je v tomto konfliktu spojencem Ruska?

Kdo vyhodnotí reálnou sílu americké armády, která dosud bojovala vždy jen se slabším protivníkem, vždyť Hitlera porazili hlavně Rusové! Na co se vlastně váleční štváči spoléhají?

7.2 Analýza druhého vybraného e-mailu

Druhý vybraný e-mail byl zachycen 11. září 2021, tedy zhruba měsíc před volbami do poslanecké sněmovny. Toto datum jsme vybrali záměrně, jelikož nás zajímalo, zda blížící se volby ovlivní obsah posílaných e-mailů. E-mail má předmět „Vrbětice a volby ...Pokud to tak je, tak je to pěkné svinstvo.“ a je označen ID 11490.

7.2.1 Makrostruktura

E-mail se zřejmě skládá z několika textů, které pocházejí od různých autorů, a je pravděpodobné, že vznikly i v různé době. Celkem bychom mohli určit dva větší celky: první se zabývá kauzou Vrbětice a druhý parlamentními volbami.

Části nemají mezi sebou v podstatě žádnou souvislost. První část je anonymní, ale podle použité slovesné osoby můžeme určit, že ji psala žena. Ve druhém tematickém celku se nachází údaj „zveřejnil Mirek Blinka“, ale není zřejmé, zda patří pouze k poslední části textu, nebo se vztahuje k celému e-mailu. Na začátku e-mailu se vyskytuje úvodní sdělení, pravděpodobně psané další osobou (dalšími osobami), které naznačuje, o čem bude mail pojednávat:

INTELIGENTNÍ LIDÉ K VOLBÁM URČITĚ PŮJDOU UŽ JENOM KVŮLI SVÝM DĚTEM VNUKŮM, RODINĚ.....NEBO SE MÝLÍM?!?!

..Je, ale k nevíře, že je to psané na papíře a nikoho to nezajímá a jede se dál. Snad trochu divné, že. 😊

- VRBĚTICE - VOLBY 2021 ... JINÁ PRAVDA

V závěru se opět vyskytuje výzva k šíření: *A sdílejte prosím tuto informaci dál, ať lidi nepodlehnu zbytečně malomyslnosti a beznaději.* Protože jsou obě části e-mailu rozdílné, budeme je rozebírat z jazykového hlediska zvlášť. Tabulka nastiňuje kompozici celého e-mailu:

Tabulka 7: Motivy 2. analyzovaného e-mailu

Úvodní část	<i>INTELIGENTNÍ LIDÉ K VOLBÁM URČITĚ PŮJDOU UŽ JENOM KVŮLI SVÝM DĚTEM VNUKŮM, RODINĚ.....NEBO SE MÝLÍM?!?!</i>
Vrbětice	<i>Myslím, ŽE DĚDA Z HRADU MÁ PRAVDU = je to asi ten třetí případ - ZAKRYTÍ ROZKRÁDAČKY</i>
Volby	<i>Trojan, buzna Václav Moravec a Česká televize s globalistickou zahraniční agenturou KANTAR v zádech však překročily Rubikon.</i>

	<i>Záměrně zcela absurdními čísly údajných voličských preferencí daly najevo, že již není cesty zpět.</i>
Falešné volební průzkumy	<i>Takto vypadají předvolební průzkumy mezi lidmi, a pak nám ukazují, jak je ANO na tom špatně! Tak jsem se zapojil do výzkumu CVVM ohledně volebních preferencí a dopadl jsem takhle. (Zveřejnil Mirek Blinka - sdílejte prosím dál!)</i>

Zdroj: Thenidiel.eu, zpracování vlastní

7.2.2 První část – kauza Vrbětice

Tato část je koncipována jako detailní zpráva o tom, jaký je skutečný důvod výbuchu muničních skladů. Text je postaven na přesných údajích o čase, jménech účastníků a zainteresovaných společnostech do kauzy.

Lexikum

Při analýze lexika se opět budeme soustředit na topoi pojmenování a na to, jak mluvčí charakterizuje jednotlivé aktéry. Budeme sledovat, zda mluvčí vyjadřuje subjektivní hodnocení.

Aktéři a topoi pojmenování (definice)

Aktéři jsou přímo jmenováni kromě jediného, a to Miloše Zemana. Dalšími aktéry jsou: Petr Nečas, Vlasta Parkanová, Alexandr Vondra, Václav Irovský.

Miloš Zeman, tehdejší prezident, je označen jako *děda z hradu*. Je zmiňován hned v úvodní části, když autor textu naráží na jeho rozhovor s Frekvencí 1. V něm Zeman uvedl, že existuje ještě třetí vyšetřovací verze, podle níž šlo o snahu zakrýt zpronevěru veřejných financí. S touto zprávou za Zemanem

přišla v té době ministryně spravedlnosti Marie Benešová. Právě na základě této informace je postavena celá první část zkoumaného e-mailu.

Petr Nečas, český premiér v letech 2010–2013, a ministrové obrany Vlasta Parkanová (v r. 2009) a Alexandr Vondra (v r. 2011) jsou v textu zmiňováni, jelikož byli dle autorky politicky odpovědní za podepsání smlouvy o pronájmu vrbětického areálu soukromým firmám. Podle autorky textu pronájem areálu neprobíhal zcela v souladu se zákonem a došlo ke zpronevěře: *Kdo tedy za VTÚ podepsal „nájemní“ smlouvy, které měly být pro stát až tak „výhodné“, že to tam za naše daně měl zabezpečovat pro ryze SOUKROMÉ subjekty!? Jakým schvalovacím procesem tak závažné smlouvy prošly? Jak fungovaly kontrolní mechanismy MO ČR - Zda se vůbec tvrzení právníků těch obskurních firem zakládají na pravdě? (...) došlo až k několikerému porušení platné legislativy nejen ohledně kvalifikace, ale i střetu zájmů.*

Václav Irovský byl v letech 2013–2014 ředitelem Vojenského technického ústavu (VTÚ). V e-mailu je označen jako *jakýsi pan Václav Irovský* a autoři pochybují o jeho kvalifikaci tvrzeními *kteřý nemá ani VŠ vzdělání a údajně absolvoval gymnázium.*

Jako aktéra bychom mohli označit i autorku e-mailu, která v textu vystupuje jako ta, která chce lidem pomoci najít skutečnou pravdu. Hovoří o sobě např. takto: *I já chci proto pomoci!* nebo *Našla jsem tu zprávu z 9.4.2015 o Vrběticích.*

Hodnocení aktérů

Na všechny zmíněné aktéry událostí je nahlíženo negativně. Miloš Zeman je klasifikován jako nekompetentní, jeho pojmenování *děda z hradu* naznačuje možnou ztrátu vážnosti prezidentského úřadu. Zbylí aktéři, tj. Petr Nečas, Vlasta Parkanová i Alexandr Vondra, jsou vykresleni jako viníci výbuchu, protože jednali protizákonně. Irovský je popisován jako nedůvěryhodná osoba, jelikož nemá dostatečné vzdělání ani zkušenosti na výkon své funkce.

Kladnou pozici pak zastává samotná mluvčí, která tvrzeními typu *pracovala jsem totiž jako pojišťovák 10 let* vzbuzuje důvěru u adresáta. Exaktními údaji, jako jsou přesná data, částky a názvy osob i společností, posiluje předpoklad, že se jedná o důvěryhodný zdroj.

Hodnocení událostí

Autorka odmítá přijetí oficiálního vysvětlení kauzy, tedy že šlo o útok ruských tajných služeb. Vychází z předpokladu, že celá kauza je důsledkem snahy o zakrytí zpronevěry veřejných financí. Toto tvrzení se snaží doložit různými fakty, např. o podepsání nájemní smlouvy nebo o pojišťovací zprávě. Autorka se tedy snaží o objektivitu (či chce minimálně takový dojem vyvolat), ale vzhledem k tomu, že neuvádí zdroje a ani nemůžeme posoudit relevanci uvedených informací, nelze s jistotou říci, zda je její hodnocení objektivní.

Gramatické prostředky

Osoba mluvčí vystupuje pouze na začátku textu, zbytek e-mailu je veden ve 3. osobě singuláru. Kontakt se čtenářem navazuje skrze přímé oslovení (*Asi už i vy začínáte mít tušení, proč?*) a také pomocí posesivního zájmena náš, jež vyjadřuje blízkost mluvčího s adresátem: *naše daně*.

V textu se často vyskytují řečnické otázky, např. *Proč potom z odpovědných státních orgánů nikdo nejde, a novináři z masmédií ani jen náhodou ?! Asi už i vy začínáte mít tušení, proč?* A věty zvolací, např. *Tam totiž nebyla jen hromádka písku, aby se nikdo nestaral o zabezpečení až tak nebezpečného muničního objektu !!!* Díky tomu text vyznívá jako apel na čtenáře a dostává emoční zabarvení.

7.2.3 Druhá část – volby

Tématem druhé části jsou volby do poslanecké sněmovny, konkrétně předvolební průzkumy voličských preferencí.

Lexikum

V rámci lexika se opět budeme soustředit na jednotlivé aktéry událostí. Dále budeme zkoumat použité metafory a metonymie.

Aktéři a topoi pojmenování (definice)

V e-mailu identifikujeme tyto aktéry: Václav Moravec, Andrej Babiš, Ivan Bartoš, Piráti, Česká televize, agentura KANTAR.

Václav Moravec, moderátor pořadu Otázky Václava Moravce na ČT, je označen hanlivým pojmenováním *buzna*. Dle autora textu společně s Českou televizí a agenturou KANTAR ovlivnil předvolební průzkumy ve prospěch Pirátů a k újmě hnutí ANO. KANTAR je pak označen jako *globalistická zahraniční agentura*.

Piráti jsou mluvčím pojmenováni jako *radikální levičácká organizace vzniklá a řízená z bruselského centra, bruselští bolševici a pirátské covidové hyeny*. Ivan Bartoš, předseda politické strany Piráti, je nazván *uměle vytvořenou figurkou*.

Andreji Babišovi nejsou v textu připisovány žádné atributy přímo, jediným označením je název jeho funkce, *premiér*.

Hodnocení aktérů

Všichni jmenovaní aktéři jsou opět hodnoceni negativním lexikem, kromě Andreje Babiše. Autor Andreje Babiše v nadcházejících volbách zřetelně favorizuje vůči ostatním kandidátům. U dalších aktérů je často hodnocení vyjádřeno expresivním lexikem, jako je slovo *buzna*, které řadíme mezi hanlivá pojmenování. Dalším expresivním výrazem je *hyena*, jež přeneseně označuje bezohledného a surového člověka.

Mezi negativní lexikum patří i slova *radikální* a *levičácký*, kterými autor označil Pirátskou stranu. Ta je v textu opakovaně slovně napadána, ať už celkově jako strana nebo pouze její předseda, Ivan Bartoš. Autoři zejména útočí na jejich levicovou orientaci a pro-unijní postoje.

Hodnocení událostí

Autor vyjadřuje svůj názor na předvolební průzkumy marketingových agentur, jež považuje za klamné a uměle vytvářené. *Záměrně zcela absurdními čísly údajných voličských preferencí daly najevo, že již není cesty zpět. Od tohoto okamžiku je budou kopírovat všechny ostatní agentury, aby vytvořily dojem, že Babiš je odepsaný, zatímco Bartoš míří do premiérského křesla. Jde o známý psychologický trik. Zcela zpochybňuje jejich důvěryhodnost, což je dokládáno osobní zkušeností s takovým průzkumem. A výsledek? Nespadáte do kategorie našich respondentů! A dotazník ukončen a neuložen. Tak takhle dopadají podobné průzkumy různých agentur. Vše je záměrné cílené!*

Obrazná vyjádření

V textu se vyskytují četné metafory a metonymie, které autor mnohdy dává do uvozovek. Například zveřejněním výsledků volebních preferencí agentury KANTAR Česká televize a Václav Moravec *překročili Rubikon* – pomyslnou hranici, odkud už není cesty zpět. Podle autora to znamená, že od této doby budou podobné výsledky ukazovat všechny agentury, ačkoliv dle něj nejsou pravdivé.

Pirátská strana je podle autora *klasickým Trójským koněm vtaženým za hradby tradičně „zlobivé“ gubernie „Čtvrté říše“*. Piráti jsou vytvořenou pastí Evropské unie (*Čtvrté říše*) na Českou republiku (*zlobivá gubernie*). Pirátů se týká také další metafora: *Uměle vytvořené figury typu Bartoš je nutno prosadit na zpěněném vrcholu oné jediné vlny*. Tímto obrazným vyjádřením mluvčí implikuje, že Bartošův úspěch je uměle vykonstruovaný a dočasný.

Podobně jako v předchozích příkladech autor používá metaforu ze známých událostí historie (řeka Rubikon, Trójská válka). V tomto případě jde o výstřel

z křižníku Aurora, který odstartoval bolševickou revoluci v r. 1917: *Kavárna se na svůj „výstřel z Aurory“ chystá již dlouho, šlo jen o to, kdy k němu sáhne.* Kavárna je pejorativní označení pro intelektuály žijící ve velkých městech (nejčastěji se spojuje s adjektivem „pražská kavárna“), kteří jsou veřejně aktivní a zajímají se o politiku.

Jedna z metafor se též týká covidové pandemie. Autor používá metafory okovů, jež naznačuje negativní postoj: *Až se začnou lockdownové okovy v květnu a červnu „rozvolňovat“ (...).*

Gramatické prostředky

Syntakticky se e-mail odlišuje od předchozí části i od prvního analyzovaného e-mailu. Největším rozdílem je absence vyššího počtu vět zvolacích a tázacích nebo řečnických otázek. Mluvčí užívá zejména oznamovacích vět a třetí osoby singuláru. Veškerá expresivita tedy zůstává v lexikální rovině.

7.3 Analýza třetího vybraného e-mailu

Poslední vybraný e-mail má ID 13200 a byl zachycen 11. listopadu 2022, tedy asi měsíc po parlamentních volbách. Cílem analýzy bude zjistit, zda výsledky voleb ovlivnily tematiku e-mailů a případně hodnocení aktérů/událostí. Je označen předmětem „USA nám posílají levný plyn a ropu! Rusko se hroutí! Jourová radostí omdlela“.

Na rozdíl od předešlých dvou e-mailů je možné určit jednoznačného autora, který je uveden v záhlaví, jedná se o Petra Pokorného. Více informací o něm však není uvedeno. Dále se v záhlaví nachází datum publikování tohoto textu, tj. 14. října 2021. Byl tudíž publikován o měsíc dříve, než se jej podařilo zachytit do databáze. Přesto text spadá do povolebního období, neboť byl uveřejněn několik dní po volbách. Tomu odpovídá i tematické zaměření, které můžeme obecně určit jako protivládní.

7.3.1 Makrostruktura

Jak jsme uvedli, text v záhlaví obsahuje datum publikování a jméno autora. Ještě před tímto záhlavím se ovšem nachází krátký komentář vztahující se k celému textu. Je velmi pravděpodobné, že se jedná o pozdější vložený text dalšího autora: *Bylo by moc divné, kdyby v tom neměli prsty i někteří naši zástupci v EU.*

Tématem e-mailu jsou drahé energie. Autor na základě chronologické časové linky zdůvodňuje, proč jsou energie tak drahé. Jednotlivé motivy jsou opět shrnuty v tabulce s příklady.

Tabulka 8: Motivы 3. analyzovaného e-mailu

Úvod	<i>Nadšení nebere konců! Konečně si na ty zločince z Ruska někdo vyšlápl! Západ nás prý nenechá ve štychu, jako když nás zradil v roce 1938 v Mnichově! A naše prozápadní vláda nově zvolená se svíjí dojetím...</i>
Americká ropa a ruská ropa, Nords Stream 2	<i>Šmejdi jako rodina Kolářů provokovali Rusko, (urážky maršála Koněva, špinění sochy a sundání, urážky ruského národa) abychom drahé zdroje odebírali ze západu a odřízli nás od východu.</i>
Vrbětice	<i>Stačil jeden geniální vyšetřovatel, dva američtí velvyslanci (Eisen, Schapiro) naaranžovaný výbuch ve Vrbětících, ve kterém umřeli dva lidé záhadně přiřítý Rusku, a cena</i>

	<i>dostavby Dukovan a dalších elektráren se zdvojnásobí.</i>
Česká televize	<i>Česká televize lže a manipuluje s občany, aniž redaktory někdo tvrdě potrestá a stále vykládá, jak nám západ pomáhá a máme se díky západu lépe a lépe.</i>
Vyjádření ruské strany	<i>„Není jasné, proč by za současné krizové situace evropské úřady nemohly operativně řešit certifikaci plynovodu,“ doplnil v rozhovoru pro Lidovky.cz šéf ruského Fondu národní energetické bezpečnosti Konstantin Simonov.</i>

Zdroj: Thenidiel.eu, zpracování vlastní

7.3.2 Lexikum

V analýze lexika e-mailu se budeme opět zabývat především hodnocením aktérů (topoi pojmenování) a událostí. Také budeme věnovat pozornost tomu, jaké jazykové vrstvy jsou v textu užity.

Lexikum užitá v mailu patří zejména do spisovné češtiny, ale autor též užívá nespisovných výrazů, zejména vulgarismů (*debil, blbý, řiť, huba*). Také v textu najdeme slova, která se běžně neužívají, např. odborné či knižní výrazy, jako je *ekipa* a *klaka*. Dále mluvčí užívá i slov módních, např. *energošmejdi*.

Při lexikální analýze je podle nás důležité také poukázat na ironický tón, v němž jsou některé výpovědi psány. Za ironický můžeme považovat už samotný předmět „USA nám posílají levný plyn a ropu! Rusko se hroutí! Jourová radostí omdlela“. Autor často ironizuje antipatie západních států vůči

Rusku a označuje je jako *zločince*. Ironizovány jsou i sankce vůči Rusku: *Ten drzý Putin USA neposlouchá! NEUVĚŘITELNÉ!*

Aktéři a topoi pojmenování (definice)

Lze říci, že se aktéři spojují ve dvě hlavní skupiny: Východ (resp. Rusko, Putin) a Západ, potažmo Evropská unie a Spojené státy americké. Východu nejsou přiřazovány žádné atributy přímo. Na Rusko je ironicky poukazováno jako na *zločince z Ruska* nebo je použito spojení *drzý Putin*. Západ rovněž není spojován s žádnými atributy, autor o něm hovoří následovně: *energošmejdi podporovaní bruselskou zločinnou ekipou (...), hloupí lidé uvěřili, že západ je náš přítel; sami jste si tu drahotu vstupem do EU a totálním přilepením k západu odhlasovali nebo energošmejdi za pomoci vlastizrádců české občany podvedli a západ (USA) se mlátí smíchy.*

Třetí skupinou jsou *energošmejdi*, kteří nejsou blíže jmenováni. Z kontextu můžeme usuzovat, že se jedná o pro-západní politiky, kteří podporují rozhodnutí Evropské unie. Toto tvrzení můžeme doložit výroky: *energošmejdi podporovaní bruselskou zločinnou ekipou a probruselskou klakou* nebo *energošmejdi a vlastizrádci udělali pokus zaútočit na Rusko, zablokovat Nord Stream II za podpory BIS, rodiny Kolářů,⁷ Novotného z ODS,⁸ různými provokatéry ze Senátu počínaje Fischerem a konče Tchajwancem Vystrčillem*. Zajímavé je přecházení do plurálu u vlastních jmen, který má zobecňující tendenci (apelativizační): *A Kolářové či Fischerové jásají, jak blbý, český lid naletěl.*

Dalším aktérem, byť okrajovým, je Česká televize. Ani tomuto aktéru nebyly přiřazeny konkrétní atributy. Dle autora má televize podíl na klamání občanů, neboť jim nezprostředkovává pravdivé informace: *Česká televize lže*

⁷ Myšlen je nejspíše Ondřej Kolář, starosta Prahy 6. V této městské části stála socha maršála Koněva až do kauzy v r. 2019, kdy část obyvatel požadovala její odstranění. Jiní chtěli sochu ponechat na původním místě. V r. 2020 byla nakonec z rozhodnutí Prahy 6 přemístěna do depozitáře.

⁸ Pavel Novotný, starosta městské části Řeporyje v Praze. Taktéž se zapojil do kauzy odstranění sochy maršála Koněva a silně podporoval její odstranění.

a manipuluje s občany, aniž redaktory někdo tvrdě potrestá a stále vykládá, jak nám západ pomáhá a máme se díky západu lépe a lépe.

Aktérem, který má spíše pasivní roli, jsou čtenáři, tedy občané České republiky. Jsou označováni jako *národ, český lid, spoluobčané* nebo *čeští občané*. V textu jsou vnímáni tak, že se nechali oklamat: *slibovali občanům ráj na zemi a pečené holuby do huby! Samozřejmě ty skvělé, západní...*

Hodnocení aktérů

Přestože nebyly aktérům přiřazeny žádné konkrétní atributy, můžeme z kontextu vyvodit jednoznačné hodnocení všech aktérů.

Rusko je podobně jako v prvním analyzovaném e-mailu stavěno do role oběti provokací západních zemí: *Pak energošmejdi a vlastizrádci udělali pokus zaútočit na Rusko, zablokovat Nord Stream II (...)*. Zároveň mluvčí opakuje, že se Rusko nenechá vydírat: *Rusové už odmítají dotovat zlodějny a vydírání ze strany západoukrajinských vůdců*. Rovněž je zdůrazňováno, že co je ruské, je levnější, a proto výhodnější, např.: *(...) abychom drahé zdroje odebírali ze západu a odřízli nás od východu. Navíc součástí energošmejdu byl i odklon od levné ruské výstavby jaderných elektráren (...)*. Souhrnně můžeme říci, že Rusko je vyobrazeno pozitivně.

Na Západ je nahlíženo jako na toho, komu nelze věřit. Je vnímán jako proradný a jako ten, kdo chce co nejvíce vydělat a podvést nás. *Západ nás prý nenechá ve štýchu, jako když nás zradil v roce 1938 v Mnichově! (...) Teda, má to jeden háček, spíše hák. Lži, podvody, podrazy a český národ pláče. Stejně jako v roce 1938!* Nebo výrok: *Udělali z lidí debily a hloupí lidé uvěřili, že západ je náš přítel*. Další vlastností je to, že se nám Západ směje: *S jízlivostí se nám vysmáli Američané, že za mír se platí*. Západ je tedy jednoznačně chápán negativně.

Energošmejdi jsou skupina lidí, kteří podvedli české občany, protože kvůli nim jsou v České republice drahé energie ze západu. *Šmejdi jako rodina Kolářů provokovali Rusko, (urážky maršála Koněva, špinění sochy a sundání,*

urážky ruského národa) abychom drahé zdroje odebírali ze západu a odřízli nás od východu. Navíc součástí energošmejdu byl i odklon od levné ruské výstavby jaderných elektráren a zdražení elektřiny na dvojnásobek, ač jsme vývozcí. Je také zřejmé, že jsou podporováni Západem, resp. Evropskou unií: S těmito žvásty a podrazy na nás vyrukovali energošmejdi podporovaní bruselskou zločinnou ekipou a probruselskou klakou. Udělali z lidí debily a hloupí lidé uvěřili, že západ je náš přítel. Z uvedených příkladů lze vyvodit, že tzv. energošmejdi jsou podobně jako Západ popisováni pouze negativně.

Česká televize je také vyobrazena záporně, autor tvrdí, že lže. Navíc podporuje Západ, který je v textu vnímán zřetelně negativně. *Česká televize lže a manipuluje s občany, aniž redaktory někdo tvrdě potrestá a stále vykládá, jak nám západ pomáhá a máme se díky západu lépe a lépe. Tak asi jsou za tu „tekutou americkou svobodu“ naši spoluobčané nadšeni...*

Občané České republiky jsou popisováni zejména jako oběť politiky západních politiků. *Není co dodat: energošmejdi za pomoci vlastizrádců české občany podvedli a západ (USA) se mlátí smíchy. Cena energií u nás je šílená! Probudí se národ? Zároveň jsou ale čeští občané za drahé energie spoluzodpovědní, protože podporují pro-západní politiku: Vážení spoluobčané České republiky: držte huby, plačte a plačte. Sami jste si tu drahotu vstupem do EU a totálním přilepením k západu odhlasovali. Tak to nevyčítejte jiným! Tím autor implikuje, že kdyby se Česko obrátilo na východ k Rusku, energie by se zlevnily.*

Hodnocení událostí

Hlavní událostí, která je v e-mailu tematizována, je nový plynovod Nord Stream 2, na jehož otevření v té době Rusko tlačilo. Naopak Evropská unie a USA spuštění jeho provozu odkládaly, protože nechtěly odebírat plyn z Ruska. Autor považuje za správný názor Ruska, ačkoliv to v textu není řečeno přímo. Autor implicitně vyjadřuje nesouhlasný postoj s pro-západním směřováním České republiky. Toto tvrzení může být doloženo již zmíněnou kritikou západních zemí a tím, že autor shazuje názory západních politiků, kteří jsou proti otevření plynovodu, např. *Pak energošmejdi a vlastizrádci*

*udělali pokus zaútočit na Rusko, zablokovat Nord Stream II za podpory BIS, rodiny Kolářů, Novotného z ODS, různými provokatéry ze Senátu počínaje Fischerem a konče Tchajwancem Vystrčillem a slibovali občanům ráj na zemi a pečené holuby do huby! Samozřejmě ty skvělé, západní... Tendenční může být i výběr vyjádření jednotlivých stran, která jsou v mailu zahrnutá. Za západní země je vybráno vyjádření USA: *Ještě před měsícem se mluvčí amerického velvyslanectví v Berlíně nechal slyšet, že americký prezident Joe Biden nehodlá v otázce projektu plynovodu Nord Stream 2 přistoupit na kompromis (...).* USA ale nejsou konečným odběratelem plynu z Nord Stream 2, tím je Evropská unie, která v textu nedostala prostor. Vyjádření ruské strany je v závěru e-mailu: *Pošleme vám více plynu, slíbil Putin. Ideálně prý přes Nord Stream 2, je levnější než ukrajinská cesta. (...)* *„Není jasné, proč by za současné krizové situace evropské úřady nemohly operativně řešit certifikaci plynovodu,“* doplnil v rozhovoru pro Lidovky.cz šéf ruského Fondu národní energetické bezpečnosti Konstantin Simonov. E-mail je tak zakončen zřetelnou kritikou Evropské unie, aniž by ta měla prostor pro reakci.*

Na kauzu Vrbětice je nahlíženo jako na vykonstruovanou, jejím cílem bylo vyřadit ruský Rosatom z tendru na Dukovany: *Proč musely bouchnout Vrbětice? Stačil jeden geniální vyšetřovatel, dva američtí velvyslanci (Eisen, Schapiro) naaranžovaný výbuch ve Vrběticích, ve kterém umřeli dva lidé záhadně příšitý Rusku, a cena dostavby Dukovan a dalších elektráren se zdvojnásobí. S jízlivostí se nám vysmáli Američané, že za mír se platí.* Oficiální verze příčin výbuchu zveřejněná vládou je naprosto odsunuta do pozadí a autor ji nebere v potaz.

7.3.3 Gramatické prostředky

Podobně jako v předchozích i v tomto e-mailu autor užívá ve větší míře vět zvolacích (*Nadšení nebere konců! Konečně si na ty zločince z Ruska někdo vyšlápl!!*) a řečnických otázek (*Proč musely bouchnout Vrbětice?*). Naléhavost výpovědi je vyjadřována i opakováním slov na začátku vět, např. *Kdo nás chtěl*

odříznout od východu? Kdo se zajímal o Lucernu a vlastní kapsu, zatímco národ se měl rozpustit jako cukr v Evropské unii?

V textu se též často vyskytuje inkluzivní plurál a posesivní zájmeno „náš“. Inkluzivní plurál je jeden ze znaků kreovaného světa dle J. Bralczyka. Jako příklady můžeme uvést: *odřízli nás od východu;* nebo: *A zaplatí to Slováci, nebo to budeme Ukrajincům platit i my, čeští občané a Kolářové se nám budou smát do očí včetně Jourové?*

8 Diskuze

Práce si kladla za cíl zjistit, jakým způsobem byla v řetězových e-mailech reflektována kauza Vrbětice. Výzkum byl rozdělen na kvantitativní a kvalitativní analýzu.

V rámci kvantitativní části jsme ověřovali následující hypotézy:

- 1) *Rusko je označováno především pozitivními atributy a Západ negativními.*
- 2) *V textech se vytváří svět my vs. oni.*

Ke zpracování korpusových dat jsme použili nástroj Sketch Engine. Využili jsme funkce Keywords k nalezení klíčových slov a nejčastějších kolokací. Dále byla použita funkce Word Sketch, která ke zvolenému lemmatu nalezne nejběžnější kolokace. V některých případech byly také použity funkce Wordlist a Concordance (Konkordance). Díky těmto funkcím bylo možné zjistit, jaká slova se pojí s jednotlivými aktéry. Zjistili jsme, že se v textu vyskytuje časté hodnocení aktérů událostí. Nalezneme je už v nejčastějších kolokacích (*polistopadový kartel, státní elita*). Takové hodnocení bychom mohli zařadit pod topoi pojmenování či definice. Mezi kolokacemi se též vyskytují expresivní výrazy, jako je *šílet, řvát, lačný*. Mezi konkrétní kolokace spojované s Ruskem patří *čistý, podrážděný, ohrožený* ad. Celkově jsme vyhodnotili, že Rusko bylo stavěno do pozice oběti a nebylo prezentováno záporně. Bylo sice spojováno s negativním lexikem, ale další zkoumání ukázala, že se pravděpodobně jedná o ironii.⁹ Mluví tedy užívají negativního lexika v souvislosti s Ruskem (např. *nenáviděný, zlý, bojkotovat, přepadení*), ale kritika není mířena na Rusko. Souhrnně lze říci, že Rusko bylo prezentováno v zásadě pozitivně. S lemmatem západ se pojily atributy *oslavovaný, podřízený, rétorika*. I v tomto případě je zřejmě více slov použito ironicky (*oslavovaný, slavný*), ale tato ironie byla namířena proti Západu. Také se se slovem západ spojují slova expresivní, jako

⁹ Sketch Engine umožňuje ukázat konkordance zvoleného atributu.

je *mopslík* nebo *jásat*. Celkově můžeme říci, že Západ je vykreslen spíše negativně. Také jsme vyhodnotili, že se mezi frekventovanými zájmeny vyskytují taková, která mohou vytvářet polarizovaný svět *my vs. oni*. Zejména se v korpusu často vyskytují zájmena inkluзивního plurálu (*my, náš*). Bylo zjištěno, že posesivní zájmeno *náš* se dále pojí s některými ideologizovanými slovy (například *naše zem, naše dějiny*).

Nedostatkem tohoto výzkumu mohou být nízké počty nalezených kolokací u jednotlivých aktérů. Domníváme se ale, že i celkové vyznění zjištěných kolokací je vypovídající. Souhrnně lze říci, že počáteční hypotézy byly potvrzeny.

V rámci kvalitativního výzkumu bylo cílem odpovědět na stanovené otázky:

- 1) *Jak jsou hodnoceny události a jejich aktéři? Vytváří se svět my vs. oni?*
- 2) *Mění se hodnocení v průběhu času?*
- 3) *Jaké prvky manipulace se v textech objevují?*

Pro kvalitativní výzkum jsme se rozhodli vybrat tři reprezentativní e-maily ze tří různých období. Každý e-mail jsme rozebírali z hlediska makrostrukturního aspektu, použitého lexika a gramatických prostředků. Záměrem bylo komplexně zachytit povahu e-mailů. První e-mail pocházel z doby těsně po konání tiskové konference ke kauze Vrbětice (17. 4. 2021). Jeho tématem byla válka s Ruskem, do které nás podle autora tlačí západní mocnosti. Výbuchy dvou muničních skladů jsou zobrazeny jako záminka k vyvolání konfliktu. Při analýze jsme zjistili, že dochází k jednoznačnému hodnocení aktérů, kteří jsou buď zobrazováni pozitivně (Rusko), neutrálně (Ukrajina), nebo negativně (NATO, USA, EU). Také jsme zjistili, že Rusko je stavěno do role oběti provokací západních zemí, což je v souladu s našimi zjištěními v kvantitativní části. V textu jsme identifikovali též několik topoi pojmenování (definice), např.: *váleční štváči* o politicích západních zemí, *spolupachatelé* o médiích, *velký a mocný národ* o Rusku. Topoi řadíme mezi argumentační fauly. Jejich použití ovlivňuje interpretaci textu čtenářem, kterému je podsouváno autorovo hodnocení. V textu bylo též možné identifikovat rysy kreovaných světů dle

Bralczyka, konkrétně blízkost, obecnost a koherentnost. Blízkost byla vyjadřována užitím inkluzivního plurálu „my“ a posesivního zájmena „náš“, což vede k vytvoření polarizovaného světa my vs. oni.

Druhý analyzovaný mail jsme vybrali z období před volbami do poslanecké sněmovny, abychom zjistili, zda se probíhající volební kampaň promítla do témat e-mailů. Tento předpoklad se potvrdil, neboť vybraný e-mail je rozdělen na dvě části. První se věnuje kauze Vrbětice a tématem druhé části jsou právě volby. Autorka první části vychází z tvrzení, že celá kauza byla uměle vytvořena, aby mohla být zakryta zpronevěra veřejných financí. Všichni aktéři (Petr Nečas, Alexandr Vondra, Vlasta Parkanová, Václav Irovský, Miloš Zeman) jsou zobrazeni negativně. Opět jsme identifikovali určitá topoi pojmenování, např. zmíněný Miloš Zeman je v textu označen jako *děda z hradu*. Kromě Zemana jsou všichni aktéři hodnoceni jako viníci výbuchu. Čtenáři je opět předsouváno autorčino hodnocení aktérů i událostí. Druhá část e-mailu se soustředí na předvolební průzkumy, které jsou hodnoceny jako podvržené za účelem manipulace s veřejností. Z uveřejnění falešných průzkumů jsou obviněni agentura KANTAR, jež šetření prováděla, moderátor ČT Václav Moravec a Česká televize. Negativně je vyobrazena i Pirátská strana, která v tomto průzkumu získala nejvíce hlasů. Autor užívá expresivních (i hanlivých) výrazů, Piráty označuje jako *hyeny* nebo *bruselské bolševiky*. Moderátor Václav Moravec je pojmenován jako *buzna*. Negativní zobrazení opozičních politiků jsme zjistili rovněž v kvantitativním výzkumu, což potvrzuje naše výsledky analýzy.

Třetí e-mail byl vybrán z povolebního období a můžeme u něj jako u jediného e-mailu určit autora, kterým je Petr Pokorný. Rozebírá důvody vysokých cen energií. Autor je často ironický, přičemž ironii používá jak ku prospěchu aktérů, tak k jejich poškození. To koresponduje s našimi zjištěními v kvantitativní části výzkumu. Pozitivně je nahlíženo na Rusko, které je opět stavěno do role oběti provokací západních mocností. Z textu vyplývá, že co je z východu, to je výhodnější (a levnější). Naopak co je západní, to je drahé, a tudíž nevýhodné. Autor ironicky hovoří o *zločincích z Ruska* a *zlém Putinovi*.

V tomto případě je tedy ironie použita ku prospěchu daného aktéra. Opačným způsobem je používána ironie vůči západním zemím, vůči nimž je používána za účelem zesměšnit či relativizovat jejich moc. Například: *Ten drzý Putin USA neposlouchá! NEUVĚŘITELNÉ!* Západní země jsou tedy vykresleny negativně a pro-západní politici jsou označeni jako *energošmejdi* nebo *vlastizrádci*. Kauza Vrbětice je považována za vykonstruovanou. Jejím cílem mělo být dle autora očernění Ruska a zrušení účasti ruského Rosatomu na tendru Dukovany. I v tomto textu identifikujeme zvýšený počet užívání posesivního zájmena náš a inkluzivního plurálu, které naznačují tvoření polarizovaného světa my vs. oni.

Kvalitativní analýza koresponduje s výsledky kvantitativní analýzy. Ve všech analyzovaných textech bylo Rusko a potažmo Východ zobrazováno veskrze pozitivně a často bylo stavěno do role oběti. Západní země jsou naopak vždy hodnoceny záporně. V prvním a ve třetím e-mailu jsme též našli rysy kreovaného světa, ke kterým patří i vytváření polarizovaného světa my vs. oni. Kauza Vrbětice byla ve všech e-mailech popisována jako vykonstruovaná. V prvním a ve třetím e-mailu byla charakterizována jako uměle vytvořená za účelem očernění Ruska. Podle druhého e-mailu jsou za výbuchy skladů zodpovědní tehdejší politici, kteří chtěli zakrýt zpronevěru peněz. Jak ze závěrů vyplývá, hodnocení hlavních aktérů a kauzy Vrbětice se v průběhu času příliš neproměňuje. Ve všech e-mailech je Rusko zbaveno odpovědnosti za výbuchy skladů a tato odpovědnost se přesouvá na západní politiky a české pro-západně orientované politiky. Mezi manipulační techniky řadíme vytváření polarizovaného světa my vs. oni a topoi. Všechna uvedená topoi ovlivňují čtenářovo mínění a hodnocení aktérů a událostí. Obě techniky byly v e-mailech při analýze nalezeny a popsány. Bylo tedy možné odpovědět na všechny výzkumné otázky stanovené na počátku.

Občanské hnutí Čeští elfové, z jejichž databáze jsme získali zkoumané e-maily, rovněž zpracovává vlastní analýzy týkající se řetězových e-mailů, stránek

šířících dezinformace a dezinformací obecně. Rozhodli jsme se proto porovnat naše výsledky s daty od Českých elfů.

Nejprve jsme použili funkci Report osob na základě období a štítků. Zadali jsme použité časové období jako u korpusu, tj. 17. 4. 2021 – 17. 4. 2022 a štítek Vrbětice. Výsledky ukazují kladně, neutrálně a záporně hodnocené osoby a také míru četnosti. Kladně hodnoceno bylo především Rusko, dále GRU, Miloš Zeman, Anatolij Čepiga, Alexandr Miškin, Vladimir Putin. Neutrálně byli nejčastěji hodnoceni: Sergej Skripal, Petr Kellner, Andrej Babiš. Negativně bylo nahlíženo nejvíce na USA a BIS, na třetím místě se umístil Andrej Babiš (Report podle osob, b. r.).

Uvedená hodnocení v zásadě odpovídají našim zjištěním. Obě provedené analýzy potvrdily, že na Rusko (Východ) bylo nahlíženo pozitivně stejně jako ve výsledcích reportu Českých elfů. Report také mezi nejčastěji kladně hodnocené osoby zařazuje Miloše Zemana, což nemůžeme zcela potvrdit, neboť v jednom z e-mailů byl vnímán spíše negativně. Jednalo se však o jediný výskyt v celé analýze, nemůžeme jej proto považovat za vypovídající. Negativně vnímané osoby se rovněž shodují s našimi výsledky, které zřetelně ukazují na záporné hodnocení Západu, tedy i USA a dalších západních mocností. Bezpečnostní informační služba se v našich zkoumáních neobjevovala, a tudíž nemůžeme toto tvrzení pomocí našich zjištění potvrdit ani vyvrátit. Negativní hodnocení Andreje Babiše také nemůžeme zcela potvrdit, protože při kvalitativní analýze druhého vybraného e-mailu mu bylo přiřazeno neutrální hodnocení a hnutí ANO spíše pozitivní. Na druhou stranu kvantitativní analýza ukázala záporné hodnocení vlády (Andrej Babiš byl polovinu zkoumaného časového období premiérem), a tak spíše souhlasíme s neutrálním postavením Andreje Babiše v řetězových e-mailech.

Čeští elfové též poskytují měsíční shrnutí témat dezinformačních online médií, do nichž řadí i dezinformační řetězové e-maily. Zaměřili jsme se na měsíc duben 2021. Hnutí zjistilo, že 17. dubna nastal přelom v tematickém zaměření dezinformačních e-mailů a článků, které se od pandemie covid-19 přesunuly ke kauze Vrbětice. Na základě svých zjištění píší, že počet článků týkajících se

Vrbětic se následující den po tiskové konferenci ztrojnásobil. Uvádí, že všechny texty zpochybňují oficiální verzi událostí a popírají účast Ruska. Dále obviňují Západ ze snahy vyprovokovat Rusko k válce a zdůrazňují slova Miloše Zemana o více verzích vyšetřování. Rusko je zobrazováno jako vojensky silný stát, který Západ bezdůvodně dráždí, a jako obránce tradičních hodnot. To je v kontrastu se Západem, jenž je zobrazován jako zkažený. Také pokračují útoky na nezávislost České televize a na Pirátskou stranu (Měsíční report – duben 2021, 2021).

Hodnocení vyskytující se na uvedených dezinformačních webech se shoduje s našimi zjištěními. Především se to týká hodnocení kauzy, které se zcela shoduje s našimi zjištěními v kvalitativní analýze, a hodnocení Ruska a Západu, u něhož jsme dospěli ke stejným závěrům jako Čeští elfové ve své zprávě. Potvrdit můžeme také tematické zaměření na Českou televizi a Piráty. Oba subjekty byly při kvalitativní analýze ve vybraných e-mailech negativně vnímány či přímo slovně napadány, a tak lze plně souhlasit s uvedenými zjištěními Českých elfů. Naše výsledky se shodují rovněž v případě tematizace vyjádření Miloše Zemana ke kauze, v němž uvedl, že existuje několik verzí vyšetřování. Zjistili jsme, že autoři e-mailů Zemanova prohlášení mohou používat pro svou argumentaci, jež zpochybňuje oficiální verzi událostí, jak jsme ukázali při analýze druhého vybraného e-mailu.

Z výše uvedeného vyplývá, že analýzy hnutí Čeští elfové jednoznačně korespondují s našimi výsledky. Shoda byla nalezena jak v nejčastějších tématech, tak v hodnocení hlavních aktérů a událostí.

9 Závěr

Předkládaná práce si kladla za cíl zjistit, jakým způsobem byla kauza Vrbětice reflektována v řetězových e-mailech ve zvoleném časovém období. K analýze jsme použili jak kvantitativní, tak kvalitativní analýzu vybraných e-mailů. Náš výzkum vychází z vlastního korpusu řetězových e-mailů, jež jsme vytvořili díky databázi Thenidiel hnutí Čeští elfové.

Analýza ukázala, že kauza Vrbětice je v e-mailech hodnocena jako vykonstruovaná za účelem očernit Rusko. Rusko není chápáno jako viník výbuchu obou skladů, tím jsou západní země, na něž je zásadně nahlíženo negativně, nebo pro-západní čeští politici, kterým jsou rovněž přiřazovány negativní atributy. Rusko je často stavěno do role oběti politiky západních mocností. Porovnání výsledků kvantitativní i kvalitativní analýzy ukázalo vzájemnou shodu. Naše závěry navíc korespondují se zjištěními hnutí Čeští elfové, které vypracovává vlastní pravidelné reporty, jež následně zveřejňuje na svých webových stránkách.

V analyzovaných e-mailech jsme rovněž našli tendence k vytváření polarizovaného světa my vs. oni, což je rysem kreovaného světa podle Jerzyho Bralczyka. Vytváření takového světa může být znakem snahy o manipulaci se čtenářem. Do manipulačních technik patří i argumentační fauly, tzv. topoi, jež vytvořila Ruth Wodaková. Při analýze jsme se soustředili na topoi pojmenování (definice), které se zabývá tím, jak jsou jednotliví aktéři označováni. Díky tomu bylo možné identifikovat i implicitně vyjádřená hodnocení účastníků a událostí.

Z jazykového hlediska jsme zjistili, že autoři řetězových e-mailů často užívají zvolacích vět zakončených vykřičníkem, řečnických otázek a expresivního lexika. Všechny tyto prostředky jsou používány k vyvolání emocí a získání pozornosti čtenáře. Někteří mluvčí ve zvýšené míře uplatňují ironii, přičemž tato může být užita ku prospěchu i nevhodě (zesměšnění) dané osoby.

Z hlediska objevujících se témat bylo zjištěno, že řetězové e-maily často obsahují více témat a málokdy jsou monotematické. S tím souvisí skutečnost, že e-maily mají mnohdy více autorů, kteří před přeposláním doplní e-mail o svůj text. Tento text může mít různou délku, od jediné věty po několik odstavců. Přestože jsme se výhradně soustředili na e-maily týkající se kauzy Vrbětice, v textech se též objevovalo téma české politiky, voleb do poslanecké sněmovny, aktuální společenské situace (např. drahé energie) a nedůvěry ve veřejnoprávní média.

Anotace

Příjmení a jméno autorky: Kačmárová Hana

Název katedry a fakulty: Katedra bohemistiky, Filozofická fakulta

Název diplomové práce: Kritická analýza diskurzu vybraných řetězových e-mailů

Jméno vedoucího diplomové práce: Mgr. Jindřiška Svobodová, Ph.D.

Počet znaků: 123 946

Počet příloh: 3

Počet titulů použité literatury: 43

Klíčová slova: diskurz, kritická analýza diskurzu, řetězový e-mail, dezinformace, manipulace, topoi, Vrbětice

Anotace diplomové práce:

Práce se zabývá aktuálním fenoménem řetězových e-mailů s manipulativním obsahem. Řetězové e-maily dnes zasahují velké množství lidí, záměrem práce bylo proto na základě odborné literatury a nejnovějších výzkumů tento fenomén vysvětlit a pomocí kritické analýzy diskurzu popsat obsah e-mailů. V praktické části jsme použili jak metod kvantitativních, tak i kvalitativních. Soustředili jsme se na reflexi kauzy Vrbětice z roku 2021, během níž byly obviněny ruské tajné služby z podílu na výbuchu dvou muničních skladů ve Vrběticích v roce 2014. V rámci analýzy jsme se věnovali především tomu, jaké hodnocení a atributy jsou přiřazovány jednotlivým aktérům události.

Resumé

The thesis deals with the current phenomenon of chain emails which contain misleading or manipulative content. Nowadays, chain emails affect a large number of people, especially the older generation. The aim of the thesis is to explain this phenomenon on the basis of literature review and the latest research and to describe the content of emails using critical discourse analysis. In the empirical part, we used both quantitative and qualitative methods. Our analysis is based on our own corpus of chain emails created from online database by the Čeští elfové movement. The quantitative analysis used the online text analysis tool Sketch Engine, in which we used KeyWords, Collocations, Wordlist and Concordations functions. The qualitative part included the analysis of three selected chain emails from our corpus. From the many topics chain emails cover, we focused on the reflection of the Vrbetice case from 2021. This case concerns the accusation of the Russian secret services of participating in the explosion of two ammunition warehouses in Vrbetice in 2014. As part of the analysis, we focused primarily on what evaluations and attributes are assigned to individual participants of events.

Zdroje

- ČERMÁK, František (1,2) a Václav CVRČEK (3), 2017. Kolokace. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*.
URL: <https://www.czechency.org/slovník/KOLOKACE> (poslední přístup: 13. 3. 2023)
- FAIRCLOUGH, Norman, 1989. *Language and Power*, Harlow: Longman
- FOUCAULT, Michel, 2002. *Archeologie vědění*. Herman synové: Praha.
- GREGOR, Miloš a Petra VOJVODOVÁ, 2016. *Analýza manipulativních technik na vybraných českých serverech: (Výzkumná zpráva)*. Brno. Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity.
- GREGOR, Miloš a Petra MLEJNKOVÁ, 2018. *Nejlepší kniha o fake news, dezinformacích a manipulacích!!!*. Brno: CPress. ISBN 978-80-264-1805-4.
- HOFFMANNOVÁ, Jana, 1997. *Stylistika a--: současná situace stylistiky*. Praha: Trizonia.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ, 2009. *Masová média*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-466-3.
- KOLLÁR, Dávid, 2022. Dezinformácie ako klúčová bezpečnostná výzva súčasnosti v kontexte rusko-ukrajinského konfliktu. *Political Sciences / Politické Vedy* [online]. **25**(3), 87-109 [cit. 2023-02-15]. ISSN 13352741. Dostupné z: doi:10.24040/politickevedy.2022.25.3.87-109
- KRAUS, Jiří, 2003. Vyjadřování polemčnosti a významových opozic v politickém diskurzu. In: *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, s. 13-39.
- LOTKO, Edvard, 2004. *Kapitoly ze současné rétoriky*. 2. vyd., aktualiz. a rozš. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-0796-5.

MAREŠ, Petr, 2022. *Kyberkultura, hackeři a digitální revoluce: informace chce být svobodná*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-3358-1.

REIFOVÁ, Irena, 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-926-7.

REISIGL, Martin a Ruth WODAKOVÁ, 2000. *Discourse and Discrimination: Rhetorics of Racism and Antisemitism* [online]. London: Routledge [cit. 2023-03-03]. ISBN 9780203993712. Dostupné z: <https://doi.org/10.4324/9780203993712>

SCHNEIDEROVÁ, Soňa, 2015. *Analýza diskurzu a mediální text*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum.

SVOBODOVÁ, Jindřiška, 2016. *Manipulace a argumentace v politickém a mediálním diskurzu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4923-4.

SVOBODOVÁ, Jindřiška, Šárka HAMRUSOVÁ a Barbora HINKOVÁ, 2018. *Kritické čtení mediálních textů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5315-6.

VAN DIJK, Teun A., 2006. Discourse and manipulation. *Discourse & Society* [online]. SAGE Publications, 17(3), 359–383 [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/42889055>

VESELKOVÁ, Zuzana, 2014. „Diskurz.“ *Encyklopedie lingvistiky*, ed. Kateřina Prokopová. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. [online] Dostupné z: <http://oltk.upol.cz/encyklopedie/index.php5/Diskurz>

WODAKOVÁ, Ruth a Michael MEYER, 2001. *Methods of Critical Discourse Analysis*. 1-184. ISBN 9780761961543. Dostupné z: [doi:10.4135/9780857028020](https://doi.org/10.4135/9780857028020)

WODAKOVÁ, Ruth a Martin REISIGL, 2016. The discourse-historical approach (DHA). In: Wodaková, Ruth, Meyer, Michael (ed): *Methods of Critical Discourse Studies*. California: SAGE, s. 23–61.

ZÁBRODSKÁ, Kateřina, 2009. *Variace na gender: poststrukturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita*. Praha: Academia.

Elektronické zdroje:

Česko žádá spojence v NATO a EU o solidární vyhoštění ruských agentů, řekl Hamáček, 2021. *ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 20. 4. 2021 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3300349-eu-se-za-cesko-kvuli-vrbeticim-postavi-spolecny-postup-je-stale-na-stole-reklajourova>

Česko vyhostí 63 pracovníků ruské ambasády. Čas na odchod mají do konce května, 2021. *E15* [online]. Praha: Czech News Center, 22. 4. 2021 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/domaci/cesko-vyhosti-63-pracovniku-ruske-ambasady-cas-na-odchod-maji-do-konce-kvetna-1379873>

Do výbuchu ve Vrběticích byli zapojení ruští agenti, oznámil Babiš. Česko jich osmnáct vyhostí, 2021. In: *ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 18. 4. 2021 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3299339-do-vybuchu-municniho-arealu-ve-vrbeticich-byly-podle-zjisteni-ceskych-bezpecnostnich>

Fake news po Česku: Řetězové e-maily dostává devět z deseti seniorů, 2018. *Elpida* [online]. Praha: Elpida, Nadace O2 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.elpida.cz/fake-news-po-cesku>

FAQ: mýty & fakta o elfech: Nejčastěji kladené otázky, 2022. *Čeští elfové* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://cesti-elfove.cz/uvodni-strana/faq-myty-fakta-o-elfech/>

Chci důkladně vyšetřit obě verze, řekl k Vrběticím prezident Zeman. Dle kritiků relativizuje, 2021. *ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 25. 4. 2021 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3302637-zive-mimoradny-projev-prezidenta-zemana-k-vrbeticke-kauze>

KILGARRIFF, Adam, Vít BAISA, Jan BUŠTA, Miloš JAKUBÍČEK, Vojtěch KOVÁŘ, Jan MICHELFEIT, Pavel RYCHLÝ a Vít SUCHOMEL, 2014. The Sketch Engine: ten years on. *Lexicography*, 1: 7-36.

KOPECKÝ, Kamil, ©2008-2022. Co je to vlastně ten hoax, dezinformace, misinformace nebo třeba fake news? Čím se tyto termíny liší a co mají společného?. *E-bezpečí* [online]. Olomouc: Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, Pedagogická fakulta UPOL [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/clanky-komentare/2864-co-je-to-vlastne-ten-hoax-dezinformace-misinformace-nebo-treba-fake-news-cim-se-tyto-termíny-lisi-a-co-maji-spolecneho>

KOPECKÝ, Kamil, René SZOTKOWSKI, Martin KOŽÍŠEK a Jana KASÁČKOVÁ, 2018. Starci na netu: Výzkumná zpráva 2018. *E-bezpečí* [online]. Centrum prevence rizikové virtuální komunikace [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/102-starci-na-netu-2017-2018/file>

Mediální gramotnost je v Česku nízká – pouze čtvrtina dospělé populace v ní dosahuje uspokojivé úrovně, 2018. *Simar: Výzkum, data a inspirace pro lepší rozhodování* [online]. Praha: STEM/MARK [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://simar.cz/cerstve-namleto/medialni-gramotnost-je-v-cesku-nizka-pouze-ctvrtina-dospELE-populace-v-ni-dosahuje-uspokojive-urovne.html>

Měsíční report – duben 2021, 2021. *Čeští elfové* [online]. 29. 5. 2021 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://cesti-elfove.cz/mesicni-report-duben-2021/>

O nás, 2022. *Čeští elfové* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://cesti-elfove.cz/uvodni-strana/>

Report podle osob. *Eldariel: Databáze řetězových e-mailů* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://eldariel.cesti-elfove.cz/report-char>

Reportéři ČT se vydali po stopách řetězových e-mailů. Dezinformace cílí na statisíce seniorů, 2023. *ČT24* [online]. Praha: Česká televize [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3564842-reporteri-ct-se-vydali-po-stopach-retezovych-e-mailu-dezinformace-cili-na-statisice>

Rumunsko v solidaritě s Českem vyhostí ruského diplomata, 2021. *Novinky* [online]. Praha: Borgis, 26. 4. 2021 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-rumunsko-v-solidarite-s-ceskem-vyhosti-ruskeho-diplomata-40358292>

Rusko vyhostí dvacet zaměstnanců české ambasády. Zemi musí opustit nejpozději v pondělí, 2021. *ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 18. 4. 2021 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3299419-moskva-hrozi-odvetou-za-vyhosteni-ruskych-diplomatu>

Řetězové e-maily, 2022. *Čeští elfové* [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://cesti-elfove.cz/retezove-e-maily/>

Thenidiel [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://thenidiel.eu/login> (dostupné po přihlášení).

VANARSDALE, Daniel, ©1998, 2002. Chain letter evolution. *Silcom.com* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20060819140850/http://www.silcom.com/~barnowl/chain-letter/evolution.html#s1-introduction>

VESELÝ, Lukáš. 2019. Pět let od výbuchu ve Vrběticích. Čištění areálu se protahuje o dalšího půl roku, viníci zatím nejsou. *Český rozhlas Zlín* [online].

16. 10. 2019 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://zlin.rozhlas.cz/pet-let-od-vybuchu-ve-vrbeticich-cisten-arealu-se-protahuje-o-dalsiho-pul-roku-8091622>

Vývoj v čase. *Eldariel: Databáze řetězových e-mailů* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://eldariel.cesti-elfove.cz/report-progress>

WALLEROVÁ, Radka a Pavel KASÍK, 2021. Jak bláznivá teorie viní z tornáda letadlo z USA, a proč je to zhora nemožné. *Seznam Zprávy* [online]. Praha: Seznam.cz, 14. 8. 2021 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jak-blazniva-teorie-vini-z-tornada-letadlo-z-usa-a-proc-je-to-zhola-nemozne-171832>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Otázky k analýze textu podle diskurzivně-historického přístupu .	19
Tabulka 2: Klíčová slova.....	39
Tabulka 3: Kolokace.....	41
Tabulka 4: Nejméně frekventovaná pronomina	47
Tabulka 5: Kolokace s pronominem „náš“	47
Tabulka 6: Motivy 1. analyzovaného e-mailu.....	51
Tabulka 7: Motivy 2. analyzovaného e-mailu	59
Tabulka 8: Motivy 3. analyzovaného e-mailu.....	66

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vývoj počtu e-mailů se štítkem „Vrbětice“ v čase.....	37
Obrázek 2: Kolokace s lemmatem „Rusko“	44
Obrázek 3: Kolokace s lemmatem „západ“	44
Obrázek 4: Kolokace s lemmatem „vláda“	45
Obrázek 5: Kolokace s lemmatem „opozice“	46

Přílohy

Příloha A

První analyzovaný e-mail

Předmět: Výzva za mír

Datum: 2021-04-18 10:46

ID: 9496

Že nakonec jako záminku pro napadení Ruska zinscenují domnělý vojenský útok na Česko, před 6,5 lety.. to nevymyslíš..

(zdroj: <https://www.facebook.com/jiri.m.masek/posts/10221884932126571>)

<https://www.youtube.com/watch?v=BcLfeoITdys> – Blbiš s Hamajdou

https://www.rt.com/russia/521369-czech-republic-expels-russian-diplomats/?fbclid=IwAR2OENM6iuuWgzIUqnhCHLWq7afyX_3sffEADOsZEFnQ3BnE9obvVnGR_4Y

PUTINOVA VÝZVA - VÝZVA ZA MÍR!

Evropané, opravdu chceme III. světovou válku?

Evropští spoluobčané! „Vaši“ politici chtějí dokázat, jak jsou užiteční pro EU, NATO a USA. Očekávají, že jejich „tvrdý postoj“ vůči Rusku je vynese v kariérách výše, na ještě lépe placené posty, než mají dnes, proto se předhánějí v návrzích sankcí, vysílání bojových jednotek a v jiných projevech nekontrolované agrese proti Rusku, čímž se ze dne na den zvyšuje riziko 3. světové války.

Jsou tak zaslepeni svou vlastní nekontrolovatelnou mocí a vidinou jejího dalšího růstu, že počítají s tím, že Rusko ustoupí na poslední chvíli tlaku NATO a k válce nedojde.

Ale v čemž má Rusko ustoupit? Co má Rusko udělat, aby byli spokojeni? Má se vzdát svých území a podstoupit je dobrovolně každému, kdo o ně projeví zájem?

PRAVÝM CÍLEM všech těch, ať už jsou z Evropy, nebo zpoza oceánu, kteří chtějí vyvolat válku, je bohatství Ruska. Má Rusko rozdat své bohatství, aby se vyhnulo válce?

Má nechat likvidovat své vlastní obyvatelstvo na Ukrajině? Všichni, co uvažují střízlivě, vědí, že se to nikdy nestane! Rusko nikdy nepodlehne tlaku, jako nikdy nepodlehlo v minulosti, tak tomu nebude ani v budoucnosti.

Dnes je již jasné, že válka v plánech její strůjců nemá skončit na Ukrajině. Hlavním cílem je Rusko, ale válka zachvátí celou Evropu.

Co pro USA zajistí vyšší zisk a co USA rychleji vytrhne z dluhové krize než válečná výroba? Co účinněji zlikviduje konkurenci USA v podobě EU a Ruska, než vzájemné vyvraždění celých národů v Evropě? Co USA pomůže více rozšířit sféru svého vlivu, než poválečné půjčky, přesně podle odzkoušeného scénáře použitého po 2.světové válce?

Světový válečný konflikt reálně hrozí! V té souvislosti se zamyslete, kdo z Vašich politiků Vám prozradil, že po přijetí Ukrajiny do NATO a vstupu EU do konfliktu odvedou Vaše potomky na východní frontu, kde velmi pravděpodobně položí život?

Kdo z politiků tam půjde do zákopů s nimi?

Kdo z válečných štváčů, které královsky platíte ze svých daní a kdo z jejich mediálních spolupachatelů Vám prozradil, že toto nebude jen dobrodružná

vítězná výprava na východ, ale že to skončí jako 3. světová válka za možného použití atomových zbraní?

Kdo dokáže předpovědět účast Číny, která je v tomto konfliktu spojencem Ruska?

Kdo vyhodnotí reálnou sílu americké armády, která dosud bojovala vždy jen se slabším protivníkem, vždyť Hitlera porazili hlavně Rusové! Na co se vlastně váleční štváči spoléhají?

Jedno je jisté, v této válce nebude vítěze!

Kde se schováte před jadernými výbuchy?

Máte dost hlubokou jámu a dostatek potravin, abyste v ní vydrželi 100 let, než se sníží úroveň záření na únosnou míru? Ve jménu čeho mají na obou válčících stranách umřít naše děti na východní frontě, ve jménu čeho má zahynout rodina, ve jménu čeho má přestat existovat všechno, co znáte, ve jménu čeho má shořet tento svět? Ve jménu demokracie?

Kde vidíte demokracii v tom co se děje na Ukrajině? My vidíme jen fašistickou vládu, armádu, porušující mezinárodní konvence a promyšlenou genocidu vlastního obyvatelstva, jehož vinou je jen to, že mluví rusky a chce nezávislost na fašistické Ukrajině.

A co na to Evropa? Umíte si představit, že by si některý národ v EU vydobyl svou samostatnost způsobem, jak to dělá Ukrajina? Byla snad Ukrajina dosud nesamostatná, že bojuje o samostatnost? Měla snad vládu, kterou EU neuznávala? Neměli snad Ukrajinci svá národní práva? Evropská unie se vzdala svých principů a svým postojem se stává spolupachatelem genocidy. Co můžete očekávat od politiků EU vy sami, občané EU, když tak rychle a ochotně vaši politici bourají vlastní hodnotové základy?

Rusové jsou velký, kulturní a mocný národ, bez kterého by Evropa v dnešní podobě nikdy nevznikla.

RUSKO NENÍ VÁŠ NEPŘÍTEL, nepřítelem každého občana Evropy jsou nenasytí politici, kteří se za svou moc a peníze chystají zničit vše, co je všem drahé.

Na otázku můžeme snad zabránit chystané válce s Ruskem, do které nás tlačí politici a koupená média? Ano, můžeme!

Co mohou udělat obyčejní lidé?

Když všichni malí a slabí dělají totéž, změní všechno! Lze to změnit, neboť je to nutnost!

Bojkot všech politiků, kteří zvyšují napětí, kteří volají po sankcích a zásahu proti Rusku! Bojkot na všech úrovních, ve všech volbách! Nedopustit uplatnění zla, které chtějí šířit! Bojkotujte vstup Ukrajiny do NATO! Bojkotujte média, která válku podsouvají jako jediné možné řešení!

Věřte! Rusové i Ukrajinci jsou dva moudré národy, které řešení najdou.

Nebojte se!

Rozšiřujte tuto výzvu všemi vámi dostupnými způsoby, ve všech Vám dostupných jazycích!!!!

Příloha B

Druhý analyzovaný e-mail

Předmět: Vrbětice a volby ..Pokud to tak je, tak je to pěkné svinstvo.

Datum: 2021-09-11 22:35

ID: 11490

INTELIGENTNÍ LIDÉ K VOLBÁM URČITĚ PŮJDOU UŽ JENOM KVŮLI SVÝM DĚTEM VNUKŮM, RODINĚ.....NEBO SE MÝLÍM?!?!

..Je, ale k nevíře, že je to psané na papíře a nikoho to nezajímá a jede se dál.
Snad trochu divné, že. 😊

- VRBĚTICE - VOLBY 2021 ... JINÁ PRAVDA

Myslím, ŽE DĚDA Z HRADU MÁ PRAVDU

= je to asi ten třetí případ - ZAKRYTÍ ROZKRÁDAČKY!

I já chci proto pomoci! Pracovala jsem totiž jako pojišťovák 10 let: Než pojišťovna něco vyplatí, i desetkrát otočí každou korunu i informaci v hlavě i na dlani! Pojišťovací prohlídka - později vybuchlá budova byla v době uzavírání pojišťovací slouvy NAPROSTO PRÁZDNÁ! O tom existuje dokonce pojišťovací zápis, po výbuchu zaplatila proto pojišťovna jen 10% pojistné ceny za budovu - a víc nic !!

Našla jsem tu zprávu z 9.4.2015 o Vrbětících, kdo zodpovídal za bezpečnost skladu? Tam totiž nebyla jen hromádka písku, aby se nikdo nestaral o zabezpečení až tak nebezpečného muničního objektu !!! V r. 2006 byly Vrbětice Ministerstvem obrany odebrány Armádě ČR - a převedeny pod Vojenský technický ústav s.p., jehož odštěpným závodem je VTÚ výzbroje a munice

Slavičín, který byl do r. 2003 samostatnou příspěvkovou organizací MO ČR - a nyní je součástí státního podniku.

Bochemii to v r. 2009 pronajal Vojenský technický ústav (tehdy PO MO ČR). Imexu to v r. 2011 pronajal tentýž ústav. Prostory byly dle VTÚ prázdné a zkontrolované, což MUSÍ být součástí přejímací dokumentace. Takže ODPOVĚDNOSTNÍ CESTA je jednoduchá:

- kdo byl v r. 2009 a 2011 ministrem obrany a kdo tedy za VTÚ podepsal "nájemní" smlouvy, které měly být pro stát až tak "výhodné", že to tam za naše daně měl zabezpečovat pro ryze SOUKROMÉ subjekty!? Jakým schvalovacím procesem tak závažné smlouvy prošly? Jak fungovaly kontrolní mechanismy MO ČR - Zda se vůbec tvrzení právníků těch obskurních firem zakládají na pravdě?

Ve společnosti Bochemie, a.s. figuruje dokonce i sám syn slovenského ex-prezidenta (od r. 2012) a vlastní ji naprosto anonymní "holandská" firma "BO Chemie B. V.; Amsterdam" (od r. 2008 !!!). Přesto je tato zahraniční společnost státem velice štědře dotovaná! Jen v letech 2008 - 2014 totiž obdržela ze státního rozpočtu až neuvěřitelných 111 300 000,- Kč. Proč potom z odpovědných státních orgánů nikdo nejde, a novináři z masmédií ani jen náhodou?! Asi už i vy začínáte mít tušení, proč?

MINISTRY OBRANY BYLI

V r. 2006: KAREL KÜHNEL (US) a JIŘÍ ŠEDIVÝ (ODS)

V r. 2009: VLASTA PARKANOVÁ (KDU-ČSL) a MARTIN BARTÁK (ODS)

V r. 2011: ALEXANDR VONDRA

Dále pak za to vše politicky odpovídal PETR NEČAS i exnáčelník generálního štábu generál VLASTIMIL PICEK.

Ředitelem VTÚ je od ZÁŘÍ 2012 AŽ DOPOSUD jakýsi pan VÁCLAV IROVSKÝ, který nemá ani VŠ vzdělání. Údajně absolvoval gymnázium + střední

průmyslovou školu se zaměřením na informační technologie. Od ledna 2009 do září 2012 byl ředitelem odštěpného závodu VTÚL a PVO.

Čili PARKANOVÁ, VONDRA I NEČAS MAJÍ TEDY VEŘEJNOSTI I POLICII CO VYSVĚTLOVAT, protože došlo až k několikerému porušení platné legislativy nejen ohledně kvalifikace, ale i střetu zájmů). Od r. 2005 má registrovanou živnost "ekonomické a účetní poradenství". Do r. 2009 vlastnil společnost "VITU commercial & consulting agency s.r.o." Od března 2004 do září 2012 byl členem představenstva společnosti "Seabury Capital, a.s.", která má - mimochodem - od r. 2006 zastavenou činnost na základě rozhodnutí Živnostenského odboru Úřadu městské části Praha 1 ze dne 23.11.2005, č.j. ŽIO/S/39385/2005/ŠP!!!! Od ledna 2009 do září 2012 byl navíc i ředitelem "LOM Praha, s.p." (Letecké opravny Malešice).

A na závěr tedy vzkaz nejen pro vyšetřující orgány: Mají to tady až tak polopaticky, že ŽÁDNÉ OKECÁVAČKY OBSTÁT NEMOHOU ANI JEN NÁHODOU!

K VOLBÁM 2021

- doporučuji přeposlat a alespoň do října 2021 nemazat:

Trojan, bužna Václav Moravec a Česká televize s globalistickou zahraniční agenturou KANTAR v zádech však překročily Rubikon. Záměrně zcela absurdními čísly údajných voličských preferencí daly najevo, že již není cesty zpět. Od tohoto okamžiku je budou kopírovat všechny ostatní agentury, aby vytvořily dojem, že Babiš je odepsaný, zatímco Bartoš míří do premiérského křesla. Jde o známý psychologický trik. Voliči si mají na tu donedávna obskurní představu zvykat a zařadit ji do svých preferenčních úvah jako reálnou.

Má překrýt fakt, že Piráti – radikální levičácká organizace vzniklá a řízená z BRUSELSKÉHO CENTRA – je klasickým Trójským koněm vtaženým za hradby tradičně „zlobivé“ gubernie "Čtvrté říše". Jen hra nervů. Potud nic nového. Kavárna se na svůj „výstřel z Aurory“ chystá již dlouho, šlo jen o to, kdy k němu sáhne. Že se to stalo už dnes, je však překvapením. Neumějí udržet

nervy na uzdě. Strašlivě přestřelují, nedokáží „dávkovat“ své mystifikace, své lži, neb jsou přesvědčeni, že to půjde silou, a když ne silou ... tak ještě větší silou. Až se začnou lockdownové okovy v květnu a červnu „rozvolňovat“ a Andrej Babiš zvolna rozjede vlastní volební kampaň - Bartoš začne klesat.

Nejde totiž napořád udržet absurdní uměle vyrobené výsledky „průzkumů“, ostatní agentury také musejí z něčeho žít. A to je naprostá tragédie. Uměle vytvořené figury typu Bartoš je nutno prosadit na zpěněném vrcholu oné jediné vlny – než začnou „fandové překvapení“ ztrácet euforii a vracet se k racionálnější úvaze. A premiér Babiš to pojmenoval.

Neřekl nic převratného či neznámého: PIRÁTI jsou bruselští bolševici, kteří chtějí OTEVŘÍT NAŠE HRANICE PRO MUSLIMSKOU (tzv. imigrantskou) INVAZI a definitivně včlenit náš, kdysi suverénní stát, do "Čtvrté říše". Preference = cinknuté průzkumy.

.....
.....

Takto vypadají předvolební průzkumy mezi lidmi, a pak nám ukazují, jak je ANO na tom špatně! Tak jsem se zapojil do výzkumu CVVM ohledně volebních preferencí

a dopadl jsem takhle. (Zveřejnil Mirek Blinka - sdílejte prosím dál!) "

Otázka: KOHO BYSTE VOLIL DO PS.

Odpověď: ANO

Otázka: KDO JE PRO VÁS PŘIJATELNÝ?

Odpověď: KSČM, SPD, ČSSD.

Otázka: KDO JE PRO VÁS NEPŘIJATELNÝ?

Odpověď: TOP 09 - ODS - KDU - PIRÁTI .

A výsledek? Nespadáte do kategorie našich respondentů! A dotazník ukončen a neuložen

Tak takhle dopadají podobné průzkumy různých agentur. Vše je záměrné cílené!

.....
.....

Proto musíme **BEZPODMÍNEČNĚ K VOLBÁM! VŠICHNI!**

A sdílejte prosím tuto informaci dál, ať lidi nepodlehnu zbytečně malomyslnosti a beznaději

- i když si už nyní **PIRÁTSKÉ COVIDOVÉ HYENY** zcela drze rozdělují ministerské posty.

Příloha C

Třetí analyzovaný e-mail

Předmět: USA nám posílají levný plyn a ropu! Rusko se hroutí! Jourová radostí omdlela

Datum: 2021-11-11 19:32

ID: 13200

Bylo by moc divné, kdyby v tom neměli prsty i někteří naši zástupci v EU.

14.10.2021 05:31 Petr Pokorný

Nadšení nebere konců! Konečně si na ty zločince z Ruska někdo vyšlápl! Západ nás prý nenechá ve štychu, jako když nás zradil v roce 1938 v Mnichově! A naše prozápadní vláda nově zvolená se svíjí dojetím...

Teda, má to jeden háček, spíše hák.

Lži, podvody, podrazy a český národ pláče. Stejně jako v roce 1938!

S těmito žvásty a podrazy na nás vyrukovali energošmejdi podporovaní bruselskou zločinnou ekipou a probruselskou klakou. Udělali z lidí debily a hloupí lidé uvěřili, že západ je náš přítel.

Kdo nás chtěl odříznout od východu? Kdo se zajímal o Lucernu a vlastní kapsu, zatímco národ se měl rozpustit jako cukr v Evropské unii?

Prý na pomoc spojencům

21. 1. 2016

Do Evropy dorazil první tanker s americkou ropou, vypravený krátce po prosincovém zrušení zákazu vývozu ropy z USA, píše britský list Financial

Times (FT). Američtí kongresmani dali tankeru přezdívku „tekutá americká svoboda“, protože představuje další alternativu k dodávkám ropy z Ruska.

Pak energošmejdi a vlastizrádci udělali pokus zaútočit na Rusko, zablokovat Nord Stream II za podpory BIS, rodiny Kolářů, Novotného z ODS, různými provokatéry ze Senátu počínaje Fischerem a konče Tchajwancem Vystrčillem a slibovali občanům ráj na zemi a pečené holuby do huby! Samozřejmě ty skvělé, západní...

DŮKAZ

Plyn měl novým plynovodem proudit již od konce roku 2019, avšak hrozba sankcí ze strany USA proti vybraným společnostem účastnícím se výstavby projekt značně zdržely. Americká vláda přitom své úsilí v posledních měsících stupňovala. Ještě před měsícem se mluvčí amerického velvyslanectví v Berlíně nechal slyšet, že americký prezident Joe Biden nehodlá v otázce projektu plynovodu Nord Stream 2 přistoupit na kompromis a je "odhodlán využít všech dostupných prostředků, aby zabránil jeho dokončení".

Zdroj - PLYNÁRENSTVÍ

Prý lidé rádi budou platit drahý plyn a elektřinu ze západu, hlavně když to nebude ruské. Samozřejmě je Putin poslal do řiti, plynovod dokončil. A nenávist stoupá jako sliz. Ten drzý Putin USA neposlouchá! NEUVĚŘITELNÉ!
Tak další sankce!

A děj se odvíjí dál!

Šmejdi jako rodina Kolářů provokovali Rusko, (urážky maršála Koněva, špinění sochy a sundání, urážky ruského národa) abychom drahé zdroje odebírali ze západu a odřízli nás od východu. Navíc součástí energošmejdu byl i odklon od levné ruské výstavby jaderných elektráren a zdražení elektřiny na dvojnásobek, ač jsme vývozci.

Proč musely bouchnout Vrbětice?

Stačil jeden geniální vyšetřovatel, dva američtí velvyslanci (Eisen, Schapiro) naaranžovaný výbuch ve Vrbětících, ve kterém umřeli dva lidé záhadně příšitý Rusku, a cena dostavby Dukovan a dalších elektráren se zdvojnásobí. S jízlivostí se nám vysmáli Američané, že za mír se platí. A Kolářové či Fischerové jásají, jak blbý, český lid naletěl. Protože rozsudek "Rusové a Putin jsou vinni" zazněl a nyní se to bude vyšetřovat. Třeba padesát let!. A lidé čeští prý rádi zaplatí a platí.

Proč neodřízneme Rakousko a Německo od ČEZu a nezlevníme elektřinu pro české občany? Proč tento vyděračský arsenál, v jehož čele stojí nenávidná Jourová s platem půl miliónu využívají a my se museli přilepit k Bruselu, zatímco Maďarsko může kupovat rovnoměrně plyn za přijatelnou cenu?

Dokonce Slováci budou dávat plyn Ukrajině, protože Rusové už odmítají dotovat zlodějny a vydírání ze strany západoukrajinských vůdců. A zaplatí to Slováci, nebo to budeme ukrajincům platit i my, čeští občané a Kolářové se nám budou smát do očí včetně Jourové?

Česká televize lže a manipuluje s občany, aniž redaktory někdo tvrdě potrestá a stále vykládá, jak nám západ pomáhá a máme se díky západu lépe a lépe. Tak asi jsou za tu "tekutou americkou svobodu" naši spoluobčané nadšeni...

Vážení spoluobčané České republiky: držte huby, plačte a plaťte. Sami jste si tu drahotu vstupem do EU a totálním přilepením k západu odhlasovali. Tak to nevyčítejte jiným!

P.S. Včerejší poslední výrok je jasný: my, Rusové, se vydírat Ukrajinou nenecháme. Pošleme vám více plynu, slíbil Putin. Ideálně prý přes Nord Stream 2, je levnější než ukrajinská cesta.

Není jasné, proč by za současné krizové situace evropské úřady nemohly operativně řešit certifikaci plynovodu," doplnil v rozhovoru pro Lidovky.cz šéf ruského Fondu národní energetické bezpečnosti Konstantin Simonov.

Když evropští politici požadují po Gazpromu, aby využil k nadlimitním dodávkám na evropský trh ukrajinskou přepravní soustavu, tak si neuvědomují, že by musel na aukci dodatečně zakoupit kapacity za mnohem vyšší cenu, kterou Gazpromu nikdo kompenzovat nebude. Přeprava plynu po Nord Streamu 2 je pro Gazprom dvakrát levnější než přes Ukrajinu.“

Není co dodat: energošmejdi za pomoci vlastizrádců české občany podvedli a západ (USA) se mlátí smíchy. Cena energií u nás je šílená! Probudí se národ?